

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Jindřiška Čiháková

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

BABYBOX! ALTERNATIVA PRO MATKY V NOUZI

Vedoucí práce: Mgr. Jana Šimečková

Autor práce: Jindřiška Čiháková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: třetí

2009

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

25. dubna 2009

Poděkování:

Děkuji především vedoucí mé práce Mgr. Janě Šimečkové za pomoc, odborné vedení a poskytnutí cenných rad, které přispěly k vypracování mé bakalářské práce. Ráda bych také poděkovala všem ostatním, kteří mi poskytli informace, především pro zpracování praktické části práce.

Obsah

	Úvod	6
	Teoretická část	7
1	Odkládání dětí	8
1.1	Několik údajů z historie	8
1.2	Možnosti pomoci matkám v nouzi	10
1.2.1	Utajený porod v porodnici	10
1.2.2	Anonymní porod bez nemocniční péče	11
1.2.2.1	Ženy rodí v Aši	11
1.2.2.2	Porod doma	11
1.2.3	Povolení k adopci	12
1.2.4	Dítě výměnou za podpis	12
1.3	Babybox	13
1.3.1	Charakteristika	13
1.3.2	Babyboxy v České republice	15
1.3.3	Co předcházelo	17
1.3.4	Situace v různých zemích	19
1.3.5	Nadační fond pro odložené děti Statim	20
1.3.6	Občanské sdružení Babybox pro odložené děti - Statim	20
1.3.7	Co se děje s dítětem po odložení	21
1.3.7.1	Totožnost dítěte není známá	22
1.3.7.2	Totožnost dítěte je známá	23
1.3.7.3	Dítě bylo před odložením týráno	24
1.3.8	Možnost urychlení adopce	25
1.3.9	Matka chce dítě zpět	27
1.3.10	Právní normy upravující chod babyboxů	27
1.4	Trestné činy	29
1.5	Matky vzdávající se svých dětí	30

2	Dočasné ubytování	34
2.1	Klokánek	34
2.2	Kojenecký ústav	35
2.3	Domy pro matky v tísní	35
3	Sociální dávky	37
3.1	Dávky státní sociální podpory	37
3.1.1	Porodné	38
3.1.2	Rodičovský příspěvek	38
3.1.3	Přídavek na dítě	39
3.1.4	Sociální příplatek	40
3.1.5	Příspěvek na bydlení	40
3.2	Dávky v hmotné nouzi	41
3.2.1	Příspěvek na živobytí	41
3.2.2	Doplatek na bydlení	42
3.2.3	Mimořádná okamžitá pomoc	42
	Praktická část	43
4	Cíl výzkumu	44
5	Charakteristika výzkumné metody	46
6	Výzkumný vzorek	47
7	Interpretace dat	49
	Shrnutí	54
	Závěr	55
	Seznam použitých zdrojů	56
	Abstrakt	58
	Abstract	59
	Přílohová část	60
	Seznam příloh	61

Úvod

Stále častěji nás sdělovací prostředky informují o přeplněnosti zařízení, která se místo rodičů starají o řádnou výchovu dětí. Nejedná se jen o dětské domovy a výchovné ústavy, ale také o kojenecké ústavy. Kojenecký ústav jsem měla možnost několikrát navštívit a nahlédnout tím i do problematiky osvojování dětí.

Není také ničím neobvyklým, když zaslechneme zprávu o novorozenci, kterého někde někdo náhodou objevil pohozeného. V lepších případech jsou děti po nalezení pouze podchlazené a vyhladovělé. Bohužel, není ani výjimkou, že novorozené dítě, které by mohlo normálně vyrůstat se svými vrstevníky, je po nalezení mrtvé.

Problematika nechtěných dětí mě vždy velice zajímala. Po zhlédnutí zajímavé reportáže o babyboxech v televizi a vyhledání si na internetu podrobnějších informací, jsem se rozhodla, na toto téma zpracovat svou závěrečnou práci.

V teoretické části práce se snažím o podrobnější analýzu jedné z možností pomoci bezradným matkám a o přiblížení nejdůležitějších informací, které se týkají fungování babyboxu. Zabývám se také jinými možnostmi pomoci matkám v nouzi. Část práce je věnována osobnosti matky, jež se dítěte vzdává. Dále se zaměřuji na právní normy a zákony, které se fungování a využívání boxu bezprostředně týkají. Stručně popisuji také možnosti sociálních dávek.

V druhé, praktické části, zjišťuji, jaký postoj zaujímá laická a odborná veřejnost k babyboxům. Zajímám se především o názory týkající se důležitosti a potřeby schránek, jejich dalšího zřizování a provozu.

Teoretická část

Motto:

Zde leží človíček, stár hodinu a čtvrt.

Nikomu neschází a nejmíň vlastní matce.

Našli ho na skládce. A jenom kmotra Smrt

jen ta ho k sobě přivinula sladce.

Jiří Žáček

1 Odkládání dětí

V každé době i kulturním společenství je rodina bezesporu nejdůležitějším činitelem v životě dítěte. Vždyť právě rodiče jsou pro dítě od nejútlejšího věku vzory, od kterých přejímá názory na svět, který ho obklopuje. Rodina se stává pro dítě útočištěm a místem, ve kterém nachází absolutní důvěru a podporu pro svá rozhodnutí. Právě kvůli rodičům se dítě snaží být tím nejlepším, a právě proto kritika od rodičů nejvíc bolí.

1.1 Několik údajů z historie¹

V minulosti vždy existovala místa, kam matky své nechtěně novorozené děti odkládaly. Nejčastěji to byly brány kostelů či klášterů, tedy místa, kde matky předpokládaly jisté milosrdenství a zajištění ochrany jejich dítěti.

Zřejmě prvním, historicky známým, odloženým dítětem byl Mojžíš, který ve 14. století před naším letopočtem připlul po Nilu v proutěném košíku. Tehdy jej objevila faraónská princezna, zachránila ho a na svém dvoře vychovala.

Křesťanství zaujímá k odkládání dětí negativní postoj dodnes, ale nejvíce proti němu brojila ve 4. století našeho letopočtu. Přes tento postoj církve stojí

¹ Hess, Ludvík. Pokorná, Martina. *Odložené děti v minulosti*. <http://www.babybox.cz/uvod.php>. Staženo: 15. 3. 2009.

za povšimnutí, že děti byly ponejvíce vychovávány v křesťanských rodinách. Církev současně nad těmito rodinami bděla a chránila je.

O odložených dětech se vedla i v dřívější době evidence. Pečlivou evidencí o odkládání dětí se mohou pochlubit v Miláně. Zde v letech 1843 až 1900 bylo odloženo přesně 162 237 dětí. V Paříži se mluví o sedmi tisících odložených dětech po dobu trvání 18. století. V Madridu se dochovala přesná čísla z let 1586 až 1700. V této době zde napočítali 55 420 odložených dětí.

Všechny tyto děti měly obrovské štěstí, byly „pouze“ odložené. O usmrcených dětech se v minulosti hovořilo jako o nemocných, tělesně nebo duševně nevyvinutých nebo jinak postižených, kterých je nutno se zbavit.

Bohužel i v dnešní době se neustále objevují případy, kdy jsou novorozenci zabíjeni vlastními rodiči, a to především matkami.

Statistiky každoročně ukazují počty stíhaných rodičů za zavraždění svých dětí. Příkladně roku 1999 byly v České republice stíhány matky čtyř novorozeňat, které své dítě chladnokrevně zavraždily. Roku 2000 stoupl počet mrtvých dětí na šest. V roce 2001 byla vyšetřována „jen“ jedna vražda novorozence matkou. Roku 2002 se situace opakovala a stejně jako roku 2001 byl vyšetřován „pouze“ jeden tento čin. Statistika udává čísla, která se však v desetinásobcích liší od počtů případů evidovaných Policií České republiky.²

Ve skutečnosti je těchto případů mnohem více. Existuje jednoznačně velké množství novorozenců, kteří byli zavražděni, ale o tomto faktu se nikdo nikdy nedozví. Pohozené mrtvolky novorozeňat jsou velice často nalezeny čirou náhodou.³

² *Statistika úmrtí a sebevražd dětí.* <http://www.fod.cz/>. Staženo: 15. 3. 2009.

³ Hajský, Libor. *Tělo novorozence našli na třídící lince odpadů.* http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/cerna-kronika/telo-novorozence-nasli-na-tridici-lince-odpadu_62585.html. Aktualizováno: 29. 5. 2008. Staženo: 15. 3. 2009.

1.2 Možnosti pomoci matkám v nouzi⁴

V dnešní době jsou ženám, které se ocitly v tíživé životní situaci nabízeny různé alternativy pomoci. Jednotlivými druhy se budu blíže zabývat v následujících kapitolách.

1.2.1 Utajený porod v porodnici

Utajované porody jsou upraveny zákonem č. 422/2004 Sb. Ten je účinný od 1. 9. 2004. Vztahuje se však pouze na ženy, které nejsou vdané a na území České republiky mají trvalý pobyt. Žena, která splnila tyto dvě podmínky a písemně požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, má právo na zvláštní ochranu svých osobních údajů.⁵

Zdravotnické zařízení je v těchto případech povinno vést pouze zdravotnickou dokumentaci v rozsahu souvisejícím s těhotenstvím a porodem. Jméno a příjmení ženy je vedeno odděleně od zdravotnické dokumentace spolu s písemnou žádostí, datem narození a datem porodu. Po ukončení hospitalizace se tyto údaje doplní a veškerá dokumentace se zapečetí. Případné rozpečetění je možné pouze na základě rozhodnutí soudu. Lékaři i ostatní příslušníci zdravotnického personálu, kteří přišli se ženou do kontaktu, jsou povinni zachovat mlčenlivost.⁶

⁴ Janků, Petr. Kümmel, Jan. *Legální anonymní odložení novorozence-současné možnosti v ČR*. http://www.praktickagynekologie.cz/pdf/pg_07_04_06.pdf. Aktualizováno: 7. 6. 2007. Staženo: 10. 1. 2009.

⁵ Zákon č. 422/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Část první. *Změna zákona o péči a zdraví lidu*. <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb04422&cd=76&typ=r>. Staženo: 8. 1. 2009.

⁶ *Utajené porody v porodnicích*. http://fod.cz/stranky/adopce/anonym_porod.htm. Staženo: 10. 1. 2009.

1.2.2 Anonymní porod bez nemocniční péče

1.2.2.1 Ženy rodí v Aši

Již deset let mohou ženy porodit také v Aši, a to ve zdejším krajském dětském domově pro děti do tří let. Personál zde pomáhá matkám diskrétně, v důstojném a zdravém prostředí porodit a dítě předat náhradním rodičům. Od září do prosince roku 2006 bylo v zařízení přijato 57 žen. Porodilo jich zde však 54. Tři se rozmyslely, ještě před porodem odjely domů a dítě si ponechaly. Průměrný věk matek, které přijíždějí rodit do Aše ze všech krajů, je 24 let.⁷

1.2.2.2 Porod doma

Matky dětí se také často rozhodnou pro porod doma. Tato situace nastává především tehdy, nenavštěvuje-li žena během těhotenství pravidelné prohlídky u lékaře.

Tyto ženy, pokud své dítě nechtějí, mají pak několik možností. Buď využijí babyboxu, mohou také využít pohotovostní linku 776 833 333 nebo mohou předat dítě přímo do zařízení typu Kojenecký ústav nebo Fond ohrožených dětí, nemocnice... Krizová linka je zřízena speciálně pro ženy, které tají těhotenství nebo již tajně porodily. V praxi se pak vždy odehrává přibližně stejný scénář. Matka zavolá na krizovou linku, zda může anonymně předat své dítě, které se jí narodilo. Po kladné odpovědi se domluví s pracovníky, kde bude dítě předáno.⁸

I v případě, rozhodnou-li se ženy předat dítě přímo pracovníkům nějakého zařízení, nemusí mít nejmenší obavy z prozrazení. Tato možnost utajení byla

⁷ Zpravodajové deníku. *Na západě Čech rodí anonymně*. In: Domažlický deník. 7. prosince 2006. Číslo 284. s. 3. Bez ISSN.

⁸ *Babyboxy se objeví v dalších městech*.

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/spolecnost/clanek.phtml?id=128012>. Aktualizováno: 17. 4. 2006. Staženo: 13. 12. 2008.

poprvé využita 29. 10. 2001. Anonymně byla tehdy předána den stará holčička Adélka. Dítě je bezprostředně po předání převezeno na dětské oddělení do nemocnice. Adélka měla štěstí, díky sociálním pracovnícím a zájmu médií byla již jako šestitýdenní předána novým rodičům. Po Adélce pak byly předány do nových rodin ještě mnohé děti. Vzhledem k tomu, že se již nejednalo o novou situaci, doba pro vyřízení předání dětí do náhradní rodiny se zkracovala.⁹

1.2.3 Povolení k adopci¹⁰

Rodiče nechtěného dítěte mohou podepsat u příslušného okresního úřadu protokol o souhlasu s osvojením. Tento protokol však můžou podepsat až šest týdnů po narození dítěte. Dítě se stane právně volné a mohou mu být vyhledáni a přiděleni vhodní osvojitelé. Tato metoda je dosti zdlouhavá, především pak pro rodiče, kteří jsou již před narozením dítěte rozhodnuti se ho vzdát.

Dítě pak může být až do jednoho roku osvojeno pouze zrušitelně (v rodném listě jsou zapsáni biologičtí rodiče) a ti se o dítě mohou během této doby kdykoli přihlásit.

1.2.4 Dítě výměnou za podpis¹¹

Za socialismu rozhodovala o interrupci komise, a ta ji ne vždy povolila. Ženy navíc musely přivést k projednávání i partnera, což nebylo pro žadatelky vždy přijatelné. Některé matky tedy vodily zjevně nepravděpodobné otce. Stávalo se, že během jednoho dne přišel otcovství přiznat muž až čtyřikrát.

⁹ Vodičková, Marie. *Anonymní novorozené miminko Adélka*.

http://www.fod.cz/stranky/adopce/anonym_porod.htm. Staženo: 10. 1. 2009.

¹⁰ Vávrová, Alena. *Termín konečného souhlasu matky s adopcí novorozeněte*.

<http://www.rodina.cz/dotaz73190.htm>. Aktualizováno: 21. 3. 2009. Staženo: 26. 3. 2009.

¹¹ *Otcem? Jediným podpisem!* [http://www.cs-magazin.com/2007-](http://www.cs-magazin.com/2007-01/view.php?article=articles/cs070107.htm)

[01/view.php?article=articles/cs070107.htm](http://www.cs-magazin.com/2007-01/view.php?article=articles/cs070107.htm). Aktualizováno: Leden 2007. Staženo: 28. 12. 2008.

Zřejmě se zmiňovanou dobou inspirovaly i dnešní ženy. V trochu pozměněné formě se tahle „finta“ používá dodnes. Žena, která je těhotná, se ještě před porodem dohodne s párem, který o dítě velmi stojí. Do rodného listu dítěte pak nechá biologická matka zapsat „cizího“ muže jako otce svého dítěte a ten si ho odnese domů.

Podobně tomu bylo u šestnáctileté dívky. Ta však po odloučení od dítěte velice citově strádala a rozhodla se, že své dítě získá zpět. Oslovila proto pracovnice odboru sociálně právní ochrany dětí (libereckého kraje). Ty matce sdělily, že mohou podat na fiktivního otce žalobu za podvod a požádat soud o svěřeni dítěte matce. Než ale tyto úkony proběhnou, mohou uplynout roky. Soud pak pravděpodobně vezme v úvahu, že pro dítě je lepší zůstat s lidmi, které již zná.

Na druhé straně tohoto příběhu obvykle stojí lidé, kteří dlouhé roky čekají na dítě. Rádi by, aby jim bylo svěřeno do péče, ale nedaří se jim ho získat zcela legální cestou.

1.3 Babybox

Možnosti babyboxu, jež je ženám v nouzi v České republice nabízena od 1. června 2005, bych se ráda věnovala podrobněji, a proto jí věnuji následující kapitoly.

1.3.1 Charakteristika

Doslovně přeložený pojem babybox znamená schránka na děti. Přesnější by možná bylo schránka pro odložené děti.

Babyboxy jsou určeny osobám, které se o děti nemohou nebo možná nechtějí starat, a tak je raději odloží. Pro dítě je to možná jediná šance na přežití, kterou by po odložení na skládku už prostě nemělo.

Náklady na zřízení babyboxu nejsou nejnižší. Jeden babybox přijde v rozmezí na dvě stě až tři sta tisíc korun. Je nutno přičíst ještě náklady provozní, ty jsou však minimální. Ale jakou cenu má oproti těmto číslům lidský život?¹²

Vnější schránka boxu je vytvořena z oceli (příloha III). Vnitřek boxu tvoří prostorný odvětrávaný inkubátor, který je vytápěn na teplotu 28 °C, v okamžiku otevření se teplota zvýší na 37 °C (příloha IV). Schránka je dostatečně prostorná i pro případné odložení dvojčat (šířka 100 cm, hloubka 50 cm, výška 60 cm). Pro osobu odkládající je uvnitř obvykle uložen lístek s informacemi o dalším osudu dítěte a o možnostech, jak jej získat zpět. Některé schránky jsou opatřeny zařízením pro pořízení otisku ruky nebo nohy dítěte (ne však v České republice). Tento otisk může později sloužit jako doklad o tom, že odložené dítě je skutečně té které osoby. Možná i jako vzpomínka!¹³

Schránka je opatřena dvěma dvířky, vnitřními pro lékaře a venkovními, určenými pro odkládající osobu, která jdou otevřít pouze jednou (příloha V). Existují dokonce i takové boxy, u kterých se dvířka zavřou sama, pokud by tak neučinila osoba odkládající. Ve chvíli, kdy se dvířka zavřou, se aktivizují vizuální a akustická signalizační zařízení, informující odborný lékařský personál o uložení dítěte. Osoba, která dítě odložila, má ale dostatek času na nepozorovaný odchod. Samo ukládání je zcela anonymní, prostor není střežen kamerami a nikde poblíž nehlídkují policisté s cílem zadržet osobu, která dítě odložila. Dítě je ve schránce umístěno maximálně dvě minuty (obvykle jen několik desítek vteřin), což je dostatečná doba pro matku, aby se vzdálila a zároveň na příchod lékaře, který z vnitřní části boxu dítě vyjme.¹⁴

¹² Hess, Ludvík. Pokorná, Martina. *Kolik stojí schránka pro odložené děti*. <http://www.babybox.cz/uvod.php>. Staženo: 12. 3. 2009.

¹³ Hess, Ludvík. Pokorná, Martina. *Jak funguje schránka pro odložené děti*. <http://www.statim.cz/uvod.php>. Staženo: 12. 3. 2009.

¹⁴ *Co je babybox*. <http://www.mineralfit.cz/rodina-clanek/babybox-17/>. Aktualizováno: 22. 3. 2006. Staženo: 24. 3. 2009.

Dítě je po vyjmutí okamžitě ošetřeno. Prvotní ošetření je zdarma a následná péče je hrazena ze všeobecného zdravotního pojištění. Dítě je pak po konzultaci odborníků převezeno do kojeneckého ústavu (popř. do Klokánka Fondu ohrožených dětí), anebo předáno z nemocnice přímo k adopci náhradním rodičům.¹⁵

1.3.2 Babyboxy v České republice¹⁶

V České republice je v současné době v provozu dvacet dva babyboxů (informace k 31. březnu 2009).¹⁷ – příloha VI

Původně měla být první schránka v pražské nemocnici U Apolináře. Zřizovatelem této nemocnice je Ministerstvo zdravotnictví ČR, které odmítlo projekt podpořit.¹⁸ Nakonec byl první babybox zprovozněn v soukromém zařízení GynCentru v Praze 9, v Hloubětínské ulici, a to v symbolický den 1. června 2005 (Mezinárodní den dětí) v jedenáct hodin dopoledne. Sešly se tu stovky protagonistů a hostů.

Druhý je umístěn v Městské nemocnici Milosrdných bratří, v Polní ulici 3, v Brně od 3. listopadu 2005. Zde se nemuseli potýkat s neochotou ministerských úředníků, nemocnice je totiž ve vlastnictví města. Radní se rozhodli, po konzultaci s lékaři a právníky, pomoci matkám v nouzi. Alternativa smrti dítěte se jim jevila jako nepřijatelná.

Třetí schránka, byla zřízena a zprovozněna také v symbolický den 5. prosince 2006. Jaký jiný dárek od Anděla by si mohly zoufalé matky přát. Box je umístěn v areálu Fakultní nemocnice v Olomouci, a to v bezprostřední blízkosti porodnice. Nemocnice je umístěna na adrese I. P. Pavlova 6, Olomouc.

¹⁵ *V olomouckém babyboxu byla nalezena čerstvě narozená holčička.*

<http://www.novinky.cz/domaci/135502-v-olomouckem-babyboxu-nasli-holcicku.html>.

Aktualizováno: 17. 3. 2008. Staženo: 24. 3. 2009.

¹⁶ *Seznam babyboxů v ČR.* <http://www.naseporodnice.cz/babybox.php>. Staženo: 24. 3. 2009.

¹⁷ *Babybox.* <http://artax.karlin.mff.cuni.cz/~omelm9am/babybox/bb-uvod.php>.

Staženo: 24. 3. 2009.

¹⁸ Hess, Ludvík. *Bude první schránka v Praze?* <http://www.statim.cz/1-clanek.php>. Aktualizováno: červen 2004. Staženo: 24. 3. 2009.

Během roku 2007 byly zřízeny tři schránky zachraňující dětské životy. 1. června v Nemocnici Kadaň s.r.o., která sídlí na adrese Golovinova 1559, Kadaň. Tento den se pojí ještě se začátkem vylepování billboardů spojených s tematikou babyboxů a sloganem: „*V popelnici umřu*“.¹⁹ (příloha č. VII) Druhá byla v tomto roce uvedena do provozu schránka ve Zlíně, a to 6. prosince na adrese Krajské nemocnice Tomáše Bati, Havlíčkově nábřeží 600. Číslo tři lze v roce 2007 přiřknout babyboxu otevřenému 21. prosince v Nemocnici Pelhřimov sídlící na adrese Slovanského bratrství 710.²⁰

Zatím nejvíce schránek bylo uvedeno do provozu roku 2008. Tento rok byly schránky instalovány a otevřeny na třinácti místech. 7. března v Orlickoústecké nemocnici Čs. armády 1076, s datem 1. května je spojeno otevření boxu v Klaudiánově nemocnici v mladé Boleslavi, jež sídlí v ulici V, Klementa 147. Třetí schránka roku 2008 a zároveň devátá v celkovém počtu byla otevřena v Nemocnici Sokolov 1. června v ulici Slovenská 545. Následovala 27. června v Husově ulici 10 schránka Liberecká. Pořadové číslo jedenáct si vysloužila 29. července schránka v Kyjevské ulici č. 44, kde sídlí Pardubická krajská nemocnice. S datem 26. srpna 2008 je spojeno zprovoznění boxu v Oblastní nemocnici v Kladně, kterou byste našli na adrese Vančurova 1548. Snad šťastnou třináctku lze přiřknout babyboxu z 19. září, jenž je umístěn v Oblastní nemocnici v Příbrami v ulici Hradební 84.²¹ Datum 7. listopadu je spojeno se zprovozněním hned tří schránek a to ve frýdecko-míšecké nemocnici v ulici El. Krásnohorské 321, poté v městské nemocnici v Ostravě v příhodné Nemocniční ulici čp. 20. A poslední toho dne byla slavnostně otevřena schránka ve Slezské nemocnici v Opavě, kterou byste našli v Olomoucké ulici 86.²² Osmnáctý český babybox je v provozu od 5. prosince v Oblastní nemocnici

¹⁹ Hess, Ludvík. *Čtvrtý babybox jsme otevřeli v Kadani*. In: Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. s. 100-101. ISBN:978-80-7229-233-2.

²⁰ Hess, Ludvík. *Drama ve Zlíně, Šestý babybox v Pelhřimově*. In: Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. s. 110, 116. ISBN:978-80-7229-233-2.

²¹ Hess, Ludvík. *Zpráva o babyboxech k 23. březnu 2009*.

http://www.statim.cz/zprava_o_babyboxech.php. Aktualizováno 23. 3. 2009. Staženo 28. 3. 2009.

²² Hess, Ludvík. *Zápis do Guinnessovy knihy rekordů-tři babyboxy v jeden den...* In: Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. s. 152-155. ISBN:978-80-7229-233-2.

v Kolíně, jež má sídlo v Žižkově ulici 146.²³ 22. prosince byl zprovozněn box v Nemocnici Jindřichův Hradec se sídlem U nemocnice 380/III.^{24, 25}

Jubilejní dvacátá schránka byla uvedena do provozu 19. ledna 2009 v Šumperské nemocnici v Nerudově ulici 640/41 nedaleko vchodu do centrálního příjmu.²⁶ Následoval babybox v Oblastní nemocnici v Náchodě, a to v jejím horním areálu v Bartoňově ulici.²⁷ A konečně zatím poslední dvaadvacátá schránka zachraňující dětské životy je nainstalována od 23. března 2009 v nemocnici ve Strakonících, která sídlí na adrese Radomyšlská 336, Strakonice.²⁸

Prozatím jediný kraj, ve kterém není zřízen babybox, je kraj plzeňský. Toto by se mělo změnit 15. dubna 2009, kdy by měl být uveden do provozu box v Klatovech. 26. března bylo kvůli klatovské schránce svoláno v Plzni jednání, kde se diskutovalo o jeho významu a účelu.²⁹

1.3.3 Co předcházelo

Za myšlenkou zřídit schránky zachraňující životy dětí stojí v naší republice dva muži. Pánové Ludvík Hess a Roman Hanus. Pro tento účel vytvořili nadační fond, později byl ustanoven občanským sdružením Statim. Instalaci prvního babyboxu předcházely bouřlivé výměny názorů mnoha příslušných orgánů. Odborníci se rozdělili na dvě skupiny. Na ty, kteří byli jednoznačně pro zřízení (zastoupeni z řad praktické medicíny i praktické justice) a na ty, kteří byli zásadně

²³ Hess, Ludvík. *Babybox v Kolíně!* <http://www.statim.cz/121-clanek.php>. Aktualizováno: 5. 12. 2008. Staženo 28. 3. 2009.

²⁴ Hess, Ludvík. *Dvanáctka namontována v Jindřichově Hradci.* <http://www.statim.cz/122-clanek.php>. Aktualizováno: 11. 12. 2008. Staženo: 28. 3. 2009.

²⁵ *Babybox.* <http://artax.karlin.mff.cuni.cz/~omelm9am/babybox/bb-uvod.php>. Staženo 28. 3. 2009.

²⁶ Hess, Ludvík. *Dvacátý otevřen v Šumperku!* <http://www.statim.cz/125-clanek.php>. Aktualizováno: 19. 1. 2009. Staženo: 28. 3. 2009.

²⁷ Hess, Ludvík. *Dvacátý první otevřen v Náchodě!* <http://www.statim.cz/129-clanek.php>. Aktualizováno: 6. 2. 2009.

²⁸ Hess, Ludvík. *Dvacátý druhý otevřen ve Strakonících!* <http://www.statim.cz/131-clanek.php>. Aktualizováno: 23. 3. 2009. Staženo: 29. 3. 2009.

²⁹ Hess, Ludvík. *Zakáže babybox v Klatovech...?* <http://www.statim.cz/133-clanek.php>. Aktualizováno: 2. 4. 2009. Staženo: 4. 4. 2009.

proti (zastoupeni především Ministerstvem zdravotnictví ČR, společně se Společností sociální pediatrie, Českou gynekologickou a porodnickou společností a dalšími organizacemi).

Obě skupiny měly pro své počínání argumenty. Odpůrci pokládali za největší nedostatek to, že problematika baby boxů není v České republice právně upravena. Také se odvolávali na Úmluvu o právech dítěte, jež zaručuje dítěti právo na život, na identitu, na to znát svůj genetický původ a být v péči rodičů. Uváděli, že zřízení schránek zvýší počet odložených dětí. Varovali také, že by mohly být schránky zneužívány především cizinci a rodiči handicapovaných dětí. Lze prý předpokládat, že odložené děti budou mít v dospělosti problém s nalezením vlastního já. Z oficiálního prohlášení ministerstva zdravotnictví vyplynulo, že stát nesmí podporovat nezodpovědné beztestné jednání rodičů, zvláště pak nevedení otců k zodpovědnosti.

Naproti tomu propagátoři baby boxů tvrdili, že obavy jsou liché. V jediném souhlasili, dítě má právo na život. Teprve poté, co dítě přežije, by se mělo řešit jeho další životní uspořádání. Navíc Úmluva o právech dítěte uvádí, že dítě má právo znát svůj genetický původ, pokud jej lze zjistit a znát své rodiče, pokud je to možné. Je také přirozené, že ve vývoji společnosti dojde k nově vzniklým situacím, které se budou muset také nově právně řešit. Absolutní anonymita je jednoznačnou výhodou, oproti všem dosavadně nabízeným možnostem matkám v nouzi. Vždy budou existovat matky, jež z obavy před prozračením nebo pro neschopnost s kýmkoli po porodu komunikovat, dají přednost odložení dítěte na bezpečné místo, a tím mu zachrání život. Ne každý je schopen jednat s institucí, kterou zdravotní nebo sociální zařízení bezesporu je. Schránky představují možnost nejen pro matky, ale i otce v nouzi.³⁰

Závěrem diskuse bylo: „*Schránky na odložené děti nabízejí východisko v krajní životní situaci. Zachraňují život, o kterém mnohdy rozhoduje vteřina,*

³⁰ Mudranincová, Monika. *Válka o život*.

http://www.xantypa.cz/articles_print.asp?idk=744&ida=2023. Aktualizováno: 20. 1. 2006.
Staženo: 28. 3. 2009.

podnět, náhoda. Stejně tak jako není perfektní život, ani toto řešení není perfektní. Ale je to alternativa.“³¹

Jen velmi zřídka se setkáváme s tak naprosto odlišnými názory odborníků k řešení problematiky týkající se nezletilých dětí.

1.3.4 Situace v různých zemích³²

Na Slovensku mají schránek nazvaných „Hniezda záchrany“ celkem třináct. Dvě v Bratislavě a po jednom pak v Žilině, Prešově, Nitře, Trnavě, Ružomberoku, Banské Bystrici, Košicích, Nových Zámcích, Rožnavě, Dolním Kubíně a Spišské Nové Vsi. Zatím tato „hniezda“ zachránila čtrnáct dětí.³³

V současné době je nejdále v řešení problematiky odložených dětí Německo. Zde je zřízeno 61 míst, kam může matka své dítě anonymně odložit (a to od roku 2000). Existují zde schránky podobné našim baby boxům nazývané „Babyklappe“. První „Babyklappe“ byla zřízena v Hamburku 5. dubna 2000. Za dobu fungování byly využity šestatřicetkrát.

Ve Švýcarsku je schránka (tzv. „Babyfenster“) jedna. Za dobu tří let se zde objevilo pět odložených dětí. Ale také v italském Palermu a v Jihoafrické republice je po jedné schránce. V Rakousku je schránek pět a ročně zde bývá odloženo nejrůznějšími způsoby kolem padesáti dětí. Ve Spojených státech je průměrně odloženo osm set dětí ročně, ale zařízení podobná našim babyboxům zde neexistují. V Maďarsku bylo v poslední době objeveno 54 mrtvých dětí, což bylo impulsem pro zřízení inkubátoru u vchodu budapešťské nemocnice, po něm následovalo zřízení dalších jedenácti. V Japonsku byla zatím jediná schránka otevřena v květnu 2007 v nemocnici Jikie ve městě Kumamoto.

³¹ Mudranincová, Monika. *Závěr*. http://www.xantypa.cz/articles_print.asp?idk=744&ida=2023. Aktualizováno: 20. 1. 2006. Staženo: 28. 3. 2009.

³² Hess, Ludvík. *Současný stav ve vybraných zemích*. In: Co jste se v novinách nedočeti o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. s. 172-175. ISBN:978-80-7229-233-2.

³³ Ghannamová, Anna. *Hniezdo záchrany*. <http://www.hniezdozachrany.sk/Default.aspx>. Staženo: 28. 3. 2009.

Stejně jako jsou v různých zemích označovány různě schránky u nás známé jako babyboxy, i děti nalezené jsou nazývány rozmanitě. Němčina užívá výrazy dva, a to „Findelkind“ nebo „Findling“. Pro italštinu je typické označení „trovatello“, pro španělštinu „esposto“, francouzština používá spojení „enfant trouvé“ a v Anglii říkají odloženým a nalezeným dětem „foundling“ nebo „abandoned child“.³⁴

1.3.5 Nadační fond pro odložené děti Statim³⁵

Tento nadační fond funguje v České republice a je zapsán v nadačním rejstříku, jenž vede Městský soud v Praze, a to od 20. května 2004. Sídlem fondu je Praha 10, Hájek 88.

Fond byl založen za účelem zřizování a provozu schránek pro odložené děti, zvaných babybox. Dále pak i jako podpora všech činností s tímto spojených. V neposlední řadě také pro poskytování pomoci odloženým a opuštěným dětem.

1.3.6 Občanské sdružení Babybox pro odložené děti – Statim³⁶

Občanské sdružení Babybox pro odložené děti Statim je právnickou osobou. Její registrace byla provedena Ministerstvem vnitra ČR. Sídlo sdružení je v Praze 10, Hájek 88.

³⁴ Hess, Ludvík, Pokorná, Martina. *Jak se říká odloženým dětem v jiných zemích*. <http://www.statim.cz/uvod.php>. Staženo: 28. 3. 2009.

³⁵ Hess, Ludvík. *Nadační fond pro odložené děti STATIM*. <http://www.statim.cz/o-fondu-statim.php>. Staženo: 10. 1. 2009.

³⁶ Hess, Ludvík. *Občanské sdružení Babybox pro odložené děti-Statim*. <http://www.statim.cz/o-sdruzeni-babybox.php>. Staženo: 10. 1. 2009.

Jedná se o sdružení občanů, kteří si kladou za cíl záchranu novorozenců, jež by byli jinak odloženi matkou za podmínek, v nichž by jim hrozila újma na zdraví nebo smrt.

Za tímto účelem, po dohodě se zdravotnickými zařízeními, instalují babyboxy. Sledují a podporují další vývoj odložených dětí. Spolupracují se státními i nestátními orgány, organizacemi a institucemi, které se zabývají ochranou dětí. Prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků informují širokou veřejnost o problematice odložených dětí. Získávají a vyměňují zkušenosti z oblasti péče o děti a mládež se zahraničními a mezinárodními organizacemi. Nabízejí pomoc při řešení problémů týkajících se dětí a mládeže, a to jak přímo, tak i prostřednictvím prevence.

„Nadační fond pro odložené děti Statim a jeho sesterské občanské sdružení Baby box pro odložené děti – Statim chtějí pomáhat dětem, rodičům a matkám, které se v tísnivé situaci nedokáží postarat o novorozence... Slovo Statim se používá ve zdravotnictví a znamená ihned, okamžitě.“³⁷

1.3.7 Co se děje s dítětem po odložení

Do současné doby bylo odloženo šestnáct dětí (informace k 31. březnu 2009). Děti s velice podobným osudem (příloha VIII).

I když se dítěte odkládající osoba vzdává, má ještě pořád jeho další osud ve svých rukou! Záleží na tom, co je s dítětem společně dáno do schránky a v jakém stavu dítě je.

³⁷ *Babybox – Statim.* <http://www.statim.cz/>. Staženo: 10. 1. 2009.

1.3.7.1 Totožnost dítěte není známá

Pokud u sebe nemá dítě nic, pomocí čeho by mohlo být identifikováno, získává „statut nalezence“. Tento pojem, ani jemu podobný, však není zakotven v žádném právním předpisu. Je přesto bezesporu jasné, že děti „nalezené“, nebo děti, jejichž totožnost není známa, fakticky existují. A to bez ohledu na to, jak jsou (nejsou) v právním řádu označovány. Nic se u těchto dětí nemění ve vztahu k státu a společnosti, musí jim být zajištěna náležitá ochrana a péče, stejná jako jakémukoli jinému nezletilému dítěti. Tyto děti mezi námi žijí a ochranu potřebují hlavně kvůli své sociální a právní situaci. Existuje povinnost přistupovat stejně ke všem dětem a lidem vůbec, aniž bychom je rozlišovali podle jejich rasy, pohlaví, barvy pleti, náboženství, jazyka, národnosti, majetku, rodu a původu. Každý život má stejnou hodnotu, a to maximální.³⁸

Ze zákona o matrikách je patrné, že narození živého dítěte je nutno oznámit do sedmi dnů po porodu. Narození je povinen oznámit lékař, porodní asistent nebo jiná osoba, která u porodu působila. V případě dítěte z babyboxu má oznamovací povinnost lékař, který dítě po porodu jako první ošetřoval.³⁹

Pokud není známo, kde se dítě narodilo, provede zápis matriční úřad, v jehož správním obvodu bylo dítě nalezeno (dle §10 zákona o matrikách). Zápis dítěte nezjištěné totožnosti se do knihy narození provede podle výsledků šetření orgánů policie a zprávy lékaře obsahující sdělení o pohlaví a pravděpodobném datu narození dítěte. Výsledek šetření i zprávu lékaře předá matričnímu úřadu orgán policie, který šetření prováděl. Dále je uvedeno, do Matriční knihy narození, co mělo dítě na sobě. Vedle těchto údajů je také zapsáno jméno dítěte, které lze označit jako „pracovní“. Dítě si do života nakonec většinou odnáší jméno zcela jiné.⁴⁰

³⁸ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Hlava první. Obecná ustanovení. Čl. 3.

³⁹ Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů. Díl druhý, zápisy narození, uzavření manželství a úmrtí. Kniha narození §15.

⁴⁰ Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů. Díl druhý, zápisy narození, uzavření manželství a úmrtí. Kniha narození § 14, 17.

Lékař je také povinen provést u dítěte, které bylo vyjmutu z babyboxu, všechna zdravotní vyšetření tak, aby mohla být založena zdravotní dokumentace dítěte.

Dítě je možno adoptovat urychleně a hned nezrušitelně, což je jednoznačnou výhodou.

1.3.7.2 Totožnost dítěte je známá

Uloží-li matka společně s dítětem do babyboxu také jeho rodný list, není odložený jedinec anonymní. Rodiče jsou známi a k tomu, aby mohlo být dítě adoptováno novými rodiči, musí dát biologičtí rodiče souhlas. To však mohou udělat až po uplynutí šestinedělí. I tehdy, dají-li souhlas, může být dítě osvojeno, až do jednoho roku věku, „pouze“ zrušitelně (to znamená: biologičtí rodiče jsou stále zapsáni v rodném listě dítěte). Tato roční lhůta má chránit nejen budoucí rodiče (v případě, že by například vyšla najevo nějaká vrozená vada dítěte), ale má také chránit biologické rodiče dětí, u nichž soud zatím neurčil kvalifikovaný nezájem o dítě. Ten lze určit, pokud by se rodiče dítěte o něj šest měsíců vážně nezajímali (kontakt s dítětem byl nulový). Je možné, že se biologičtí rodiče přihlásí a dítě jim bude vráceno. Teprve po uplynutí jednoho roku života dítěte je možné změnit adopci na takzvaně nezrušitelnou, kdy jsou do rodného listu dítěte zapsáni adoptivní rodiče.⁴¹

Matka malé Janiny, která možnosti babyboxu využila, je dnes šťastná, že dala do schránky společně s dcerou i rodný list. Dceru má dnes u sebe a přitom stačilo málo a vše dopadlo jinak. V tomto případě pomohly sociální pracovnice libereckého magistrátu. Navštívily matku a vysvětlily jí, že má ještě čas si své jednání rozmyslet (do konce šestinedělí). Poradily jí také, aby nechala svou dcerku převést z Klokánka do libereckého kojeneckého ústavu. To matka učinila, měla tím k holčičce mnohem blíže a mohla ji navštěvovat. Nabídky ještě dávky,

⁴¹ Zákon č. 94/1963 Sb. o rodině, ve znění pozdějších předpisů. Část druhá. Vztahy mezi rodiči a dětmi. Hlava čtvrtá. §63-77 *Osvojení*.

na které měla matka nárok. Žena se na řešení problému vyspala a zjistila, že vše zvládne.⁴²

1.3.7.3 Dítě bylo před odložením týráno

V hromadných sdělovacích prostředcích proběhlo mnoho informací týkajících se babyboxů. Z některých mohlo mylně vyplynout, že Policie ČR bude pátrat po rodičích všech dětí, jež byly odloženy. Tyto informace nejsou pravdivé! Navíc by matky mohly vést k tomu, že by se dítěte chtěly zbavit jinak.

Babyboxy nespádají do kompetence Policie ČR a policisté proto nebudou pátrat po rodičích, kteří box využijí. Výjimkou jsou pouze případy, kdy to policistům ukládá zákon. K těmto případům budou patřit zejména situace, kdy se policie dozví, že na těle odloženého dítěte jsou patrné známky násilí způsobené týráním a vznikne podezření, že se dítě mohlo stát obětí trestného činu.⁴³

Za týráni zákon považuje zlé nakládání se svěřenou osobou. Toto nakládání se pak vyznačuje především vysokým stupněm hrubosti, bezcitnosti, bezohlednosti s určitou dobou trvání, které jedinec pocítuje jako těžké příkoří. To lze u nemluvněte prokázat především jeho nářky a lekavými reakcemi. U týráni není nutné, aby bylo jednání trvalé, ani aby vznikly následky na zdraví.⁴⁴

Nejčastěji se v praxi objevuje týráni fyzické, kdy je dítě surově bito rukama, pěstí, opaskem, prutem a jinými předměty, páleno nedopalky od cigaret, postavováno nebo posazováno na rozpálená kamna, pohazováno do postýlky nebo po místnosti, dušeno, topeno. Může také dojít k odpírání stravy, opomenutí osobní

⁴² Čápková, Hana. Babybox – past na děti. <http://www.cs-magazin.com/2007-01/view.php?article=articles/cs070107.htm>. Aktualizováno: Leden 2007. Staženo: 10. 1. 2009.

⁴³ Policejní prezidium ČR. *Upřesnění informací týkajících se tzv. Baby-boxů*. http://www.fod.cz/stranky/adopce/anonym_porod.htm. Aktualizováno: 30. 3. 2006. Staženo: 10. 1. 2009.

⁴⁴ Zákon č. 140/1961 Sb. ve znění zákona č. 161/2006 Sb. Trestní zákon. Část druhá, zvláštní část. Hlava šestá. Trestné činy proti rodině a mládeži. §215 *Týráni svěřené osoby*. <http://zakony.ic.cz/trestni-zakon/tz.html>. Staženo: 10. 3. 2009.

hygieny s následkem těžkých opruzenin apod. Fyzické týrání je spojené téměř vždy s týráním psychickým. Přinejmenším se objevuje strach z dalšího týrání. Výjimkou není ani ryze psychické týrání v podobě zavírání dítěte do temné místnosti, deptání výhruškami a podobně.⁴⁵

Je samozřejmé, že v těchto případech by Policie ČR pátrala po rodičích dítěte bez ohledu na to, jestli bylo umístěno do babyboxu nebo ne. Jmenované činy jsou pro policisty stejně závažné, ať se dítě ocitne kdekoli bez svých rodičů.

1.3.8 Možnost urychlení adopce

Zákon o rodině upřednostňuje náhradní rodinnou péči nad péčí ústavní. Dítě potřebuje vazbu na jednu osobu a tu mu ústav nemůže nikdy zajistit.⁴⁶

Babyboxy znamenají vedle záchrany života také možnost pro rodiny uvažující o adopci novorozeného dítěte. Těmto rodinám se obvykle nelíbí, že musí dle zákonných lhůt na dítě několik měsíců čekat. Ze zákona musí být dítě, aby mohlo být dáno do registru k osvojení, právně volné. Dítě je právně volné, proběhne-li kvalifikovaný nezájem ze strany rodičů. Souhlasí-li matka s osvojením (adopcí) před i po porodu, konečný souhlas může dát až po uplynutí šestinedělí. I tehdy má právo na to si své stanovisko rozmyslet (do doby nabytí právní moci rozhodnutí) a tento souhlas odvolat. Tradiční způsob adopce tedy trvá v České republice několik měsíců nebo i let.⁴⁷

Pokud matka využije možnosti své dítě anonymně odložit do boxu (nepřiložila rodný list dítěte, nekontaktovala příslušný orgán sociálně právní ochrany dětí, zdravotnické zařízení či jiný příslušný subjekt), může se zdravý novorozenec během několika dnů dostat z rukou lékařů rovnou do nové rodiny. V ústavu dítě nestráví ani den. Vzhledem k tomu, že rodiče dítěte jsou neznámí,

⁴⁵ *Formy týrání*. <http://www.fod.cz/tyrani.htm>. Staženo: 13. 1. 2009.

⁴⁶ Zákon č. 94/1963 Sb. o rodině, ve znění pozdějších předpisů. Hlava druhá. Výchovná opatření. Část druhá. Vztahy mezi rodiči a dětmi. §46.

⁴⁷ Zákon č. 94/1963 Sb. o rodině, ve znění pozdějších předpisů. Hlava druhá. Výchovná opatření. Část druhá. Vztahy mezi rodiči a dětmi. §68.

nemusí se proto čekat na jejich souhlas s adopcí. Ani tato cesta není ale úplně bezproblémová. Do pokusu o co možná nejrychlejší adopci vstupují úředníci a rychlost jejich reakcí je velice nejistá. Dítě zůstává týden v nemocnici v péči lékařů. Během tohoto týdne musí pověřená obec kontaktovat krajský úřad, ten pak musí vytipovat vhodné rodiče pro dítě, které musí ještě potvrdit soud. Navíc někteří úředníci si nemyslí, že je nejvhodnější dát dítě z porodnice ihned do nové rodiny.

Na první pohled jednoduché řešení má i svá úskalí. Jakmile se dítě vyhne ústavu, vyhne se také důkladnějším lékařským vyšetřením. Kojenecký ústav potvrzuje, že u každého třetího dítěte je například pozitivní nález na žloutenku, kterou matka mohla získat příkladně při braní drog. Je také možné, že se objeví nějaká genetická vada, kterou lékaři nezjistili během těhotenství, protože matka nechodila na pravidelné povinné kontroly. Není prý důležitá rychlost, ale spíše ochrana žadatele o adopci.⁴⁸

Dítě „bez identity“ by však nemělo mít menší právo na život než dítě „s identitou“! Nehledě na fakt, že většina „běžně“ osvojovaných dětí a množství dalších dětí má identitu jen poloviční. Otec v těchto případech není uveden buď vůbec, anebo je ve skutečnosti jiný než ten zamatrikovaný. Adoptivním rodičům dětí z baby boxu nikdo nezastírá, jak to s dětskou identitou je. Stovky a možná i tisíce osob, jež svůj biologický původ neznají, prožijí hodnotný život, kde handicap neznalosti původu hraje zřejmě významnou roli, ale nikoliv roli zásadní.⁴⁹

⁴⁸ *Babyboxy se objeví v dalších městech.*

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/spolecnost/clanek.phtml?id=128012>. Aktualizováno: 17. 4. 2006. Staženo: 10. 1. 2009.

⁴⁹ Vodičková, Marie. *Dobré dítě-mrtvé dítě?*

http://www.fod.cz/stranky/adopce/anonym_porod.htm. Staženo: 10. 1. 2009.

1.3.9 Matka chce dítě zpět

Pokud se matka, která dítě odložila, po čase rozhodne, že chce své dítě zpět, může se obrátit na Odbor sociálně právní ochrany dětí v místě, kde své dítě odložila. Tento zmiňovaný orgán rozhodne o dalším konání. Pokud se prokáže, že se jedná o skutečnou matku dítěte (pomocí krevních testů a testů DNA) a že poměry v rodině umožňují řádnou výchovu dítěte, je dítě matce vráceno do péče (z kojeneckého ústavu či jiného zařízení).

Rozmyslí-li se matka příliš dlouho, třeba až po roce a dítě je mezitím adoptováno, je to pro matku špatné a své dítě zpět nedostane. Podle zákona mají biologičtí rodiče nárok na dítě pouze do doby, než je adoptováno. Biologičtí rodiče, poté co bylo dítě adoptováno, nemají ani možnost zjistit, kde dítě je, do jaké rodiny se dostalo.⁵⁰

1.3.10 Právní normy upravující chod babyboxů

Život je neustále něčím nový, mnohotvárný a nestandardní. V rodinném životě toto platí dvojnásob. Je proto občas nutné vytvořit nové právní úpravy. Ačkoli je u nás první babybox v provozu od 1. června 2005, metodika pro postup v případě odložení dítěte do této schránky byla vydána až 16. března 2006. Postup vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Metodický pokyn je určen orgánům sociálně-právní ochrany (sídlicích na krajských úřadech, obecních úřadech a obecních úřadech s rozšířenou působností). Jím stanoví postup v případě odložených dětí do babyboxů. Dokument byl zaslán zmíněným orgánům sociálně-právní ochrany a subjektům, které babyboxy zřídily a provozují, dále pak nestátním zařízením poskytujícím

⁵⁰ Mudranincová, Monika. *Jak to vlastně funguje?*
http://www.xantypa.cz/articles_print.asp?idk=744&ida=2023. Aktualizováno: 20. 1. 2006.
Staženo: 19. 12. 2008.

okamžitou péči ohroženým dětem, ale také Ministerstvu zdravotnictví a Ministerstvu spravedlnosti.

Hlavním cílem pokynu je zajistit, aby se odložené dítě vrátilo co možná nejrychleji do vlastní rodiny nebo aby pro něj příslušné orgány našly v co nejkratší době náhradní rodinu. Ministerstvo práce a sociálních věcí se zavázalo, že v případě potřeby tento pokyn dále upraví.

„Pokud rodič dítě odloží do babyboxů, musí být miminko okamžitě převezeno do zdravotnického zařízení a to mu musí poskytnout odpovídající zdravotní péči. Zdravotnické zařízení je zároveň povinno o odloženém dítěti neprodleně informovat místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Pokud není totožnost dítěte známá, bude případ spadat do kompetence místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností a obecního úřadu, v jehož obvodu je babybox, do kterého bylo dítě odloženo.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí zváží konkrétní situaci, zdravotní stav a věk dítěte a na základě zjištění podá podnět nebo návrh soudu na předběžné opatření, kterým se dítě svěřuje do péče fyzické osoby (např. žadatele o osvojení nebo pěstounskou péči zařazeného do evidence žadatelů, příbuzné osoby, apod.) nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či kojeneckého ústavu. Soud také stanoví dítěti poručníka. Zdravotnické zařízení, do kterého bylo dítě po umístění do babyboxu převezeno, provede všechna zdravotní vyšetření, která jsou nutná k založení do zdravotní dokumentace dítěte.

Pokud nic nebrání tomu, aby mohlo být dítě umístěno do náhradní rodinné péče, vyhledá příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí z evidence prověřených žadatelů o osvojení a pěstounskou péči vhodné žadatele a následně je zkontaktuje, provede s nimi pohovor a upozorní je na skutečnosti vyplývající ze zdravotnické a jiné dokumentace dítěte, na případnou absenci některých vyšetření, na možná rizika z toho plynoucí. Také je právně poučí o specifičnosti situace, kdy rodiče dítěte dosud nevyjádřili souhlas s osvojením a ani soud zatím neurčil zájem o dítě, a o možnosti vrácení dítěte biologickým rodičům v případě, že by se o ně přihlásili.

Pokud je totožnost dítěte známá (např. byl přiložen rodný list dítěte, matka kontaktovala příslušné orgány sociálně právní ochrany, zdravotnické zařízení či jiný subjekt a „identifikovala“ dítě), bude celou situaci řešit příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností a obecní úřad podle trvalého pobytu dítěte.

Příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí vždy nejdříve zkontaktuje rodiče dítěte a nabídne jim spolupráci při řešení nepříznivé situace, ve které se rodina nachází. Zajistí rodičům dítěte veškerou možnou pomoc a podporu v případě, že se rozhodnou dítě si ponechat. V případě, že nebude možné zajistit návrat dítěte do jeho vlastní rodiny, zvolí příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí další postup vzhledem k možné perspektivě dítěte a jeho rodiny. Především se pokusí zajistit souhlas obou rodičů s osvojením. Pokud rodiče souhlasit nebudou a zároveň nebudou o dítě projevoval zájem po dobu stanovenou zákonem o rodině, podnikne orgán sociálně-právní ochrany dětí takové kroky, aby se dítě v co nejkratším čase ocitlo ve vhodné náhradní rodině.“

51

1.4 Trestné činy

Matky vzdávající se svých dětí páchají svým jednáním nejrůznější trestné činy.

Především trestný čin opuštění dítěte (dle § 212 trestního zákona). Ten říká, že kdo opustí dítě, o které má povinnost pečovat a které si samo nemůže opatřit pomoc a tímto jednáním ho vystaví nebezpečí ublížení na zdraví nebo smrti, bude potrestán odnětím svobody na dobu šesti měsíců až tří let.⁵²

Matky, které své dítě zabijí, se vystavují nebezpečí trestného stíhání za trestný čin vraždy novorozeného dítěte (dle § 220 trestního zákona). Znění

⁵¹ Beránková, Kateřina. *Tisková zpráva: MPSV vydalo metodiku pro případy dětí odložených do babyboxu*. In: Co jste se v novinách nedočteli o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. s.82-84. ISBN:978-80-7229-233-2.

⁵² Zákon č. 140/1961 Sb. ve znění zákona č. 161/2006 Sb. Trestní zákon. Část druhá, zvláštní část. Hlava šestá. Trestné činy proti rodině a mládeži. §212 *Opuštění dítěte*. <http://zakony.ic.cz/trestni-zakon/tz.html>. Staženo: 10. 3. 2009.

potvrzuje, že matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí své dítě při porodu nebo bezprostředně po něm, bude potrestána odnětím svobody na tři léta až osm let.⁵³

Pachatelky se také vystavují nebezpečí trestního stíhání za trestný čin vraždy (dle § 219 trestního zákona). V tomto stojí, že kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na dobu deseti až patnácti let. Výjimečně pak až na dobu dvaceti let popřípadě doživotním trestem.⁵⁴

Pokud matka porodí dítě tajně mimo zdravotnické zařízení s úmyslem vzdát se jej, nedopouští se žádného trestného činu, pokud dítěti poskytne základní ošetření, zabezpečí mu dostatek tepla a odnese na místo, kde mu nehrozí nebezpečí. Pokud toto místo není babybox nebo nemocnice (popřípadě jiný bezpečný prostor), musí ještě upozornit například z tísňového volání rychlou záchrannou službu nebo Linku bezpečí, Policii ČR či Fond ohrožených dětí.⁵⁵

1.5 Matky vzdávající se svých dětí⁵⁶

„Průměrně jim je kolem šestadvaceti let, pocházejí z různých rodin, mají různé postavení, ale spojuje je zoufalství a beznaděj. Fakt, že nevědí, co si se svou situací mají počít. A v naprosté většině se uchylují ke škrcení a dušení.“⁵⁷

Všechny důvody matek vzdávajících se svých dětí nejsou známy, ale ať jsou jakékoli, pro matku vždy znamenají neřešitelný problém.⁵⁸

⁵³ Zákon č. 140/1961 Sb. ve znění zákona č. 161/2006 Sb. Trestní zákon. Část druhá, zvláštní část. Hlava sedmá. Trestné činy proti životu a zdraví. §220 *Vražda novorozeného dítěte matkou*. <http://zakony.ic.cz/trestni-zakon/tz.html>. Staženo: 10. 3. 2009.

⁵⁴ Zákon č. 140/1961 Sb. ve znění zákona č. 161/2006 Sb. Trestní zákon. Část druhá, zvláštní část. Hlava sedmá. Trestné činy proti životu a zdraví. §219 *Vražda*. <http://zakony.ic.cz/trestni-zakon/tz.html>. Staženo: 10. 3. 2009.

⁵⁵ *Anonymní porod místo vražd novorozenců!* <http://www.fod.cz/>. Staženo: 10. 3. 2009.

⁵⁶ Dvořáková, Bára. *Ženy, které zabíjejí své děti*. Cosmopolitan. Listopad 2004. s. 66-69. Bez ISSN.

⁵⁷ Dvořáková, Bára. *Ženy, které zabíjejí své děti*. Cosmopolitan. Listopad 2004. s. 69. Bez ISSN.

⁵⁸ Hess, Ludvík. *Některé z mnoha důvodů k odložení dítěte*.

http://www.fod.cz/stranky/adopce/anonym_porod.htm. Staženo: 10. 3. 2009.

Jedním z důvodů je nedostatečné finanční zabezpečení rodiny. Tak tomu bylo i u jednatřicetileté matky, která se pozdě dozvěděla o svém těhotenství. Termín pro interrupci (na kterou by matka údajně stejně neměla finanční prostředky) byl již v nenávratnu a rodiče dvou dětí si až příliš dobře uvědomovali, že dalšího strážníka by již nezabezpečili. Svě třetí dítě matka porodila doma v prádelně a společně se svým manželem se rozhodla dítě spálit v kotli. Na vše se přišlo díky tomu, že matka po porodu krvácela a manžel ji musel odvézt do nemocnice. Zde samozřejmě vyšlo najevo, že žena je po porodu. Ta ovšem nebyla schopna vysvětlit, kde má své dítě.

I když jsou finanční důvody uváděny jako jedna z nejčastějších příčin zavraždění dítěte, zdaleka nejsou jediné. Policií byl dokonce zaznamenán i případ, kdy matka své dítě zavraždila proto, že těsně před otěhotněním získala zaměstnání a bála se, aby o něj nepřišla.

Dalším důvodem je drogová nebo jiná závislost. Asi nejznámější je případ Terezky Čermákové z roku 2001. Její matka zprvu tvrdila, že se jí dcera ztratila, když s ní byla na dětském hřišti. Tato verze se však začala během vyšetřování jevit jako nepravděpodobná. Matka několikrát změnila výpověď a po třech týdnech přiznala, že svou dcerku zabila. Matka tvrdila, že přišla opilá z restauračního zařízení a Tereška si k ní přišla sama lehnout. Ona ji pak údajně v noci zalehla, a tím udusila. Nedokázala však již vysvětlit, kde se v těle holčičky vzal alkohol. Odborníci se s verzí matky nikdy nesmířili. Ať již šlo o úmyslný nebo neúmyslný čin, Tereška je mrtvá a život jí nic a nikdo nevrátí.

Existují také matky, kterým jejich dítě překáží. Taková situace může nastat, pokud žena otěhotní při nevěře, během rozvodu, anebo tehdy, najde-li si nového přítele. Příkladem může být žena, která se se svým manželem rozváděla a již měla pohlavní styk s novým přítelem. S ním otěhotněla. Přítel odmítal připustit, že by dítě mohlo být jeho a tvrdil, že je jistě bývalého manžela. Matka se proto rozhodla vzniklou situaci řešit po svém. Odjela porodit na svou chatu, kde dítě ihned po porodu zabalila do igelitové tašky a nechala jej zde. Objeveno bylo až za čtyři měsíce. Chtěla jen s novým partnerem začít od nuly.

Opačný extrém nastává, pokud matka dítě zabije z lásky. Osmadvacetiletá žena porodila na nádraží, kde pracovala jako uklízečka, zdravou holčičku. Okamžitě po porodu ji vecpala do pusinky papíry a zabalenou do igelitu odhodila do křoví. Náhodný kolemjdoucí bezvládné tělíčko objevil a policii se podařilo vypátrat rodičku. Ta odůvodnila čin tím, že již dříve porodila postižené dítě, které musela umístit do ústavu. Bála se, aby i její druhé dítě nepostihl podobný osud. Je zajímavé, že o těhotenství ženy nikdo nevěděl. Dokonce ani její manžel, který se ženou až do porodu sexuálně žil. V tomto případě může hrát svou roli také duševní porucha matky.

Pokud je důvodem vraždy přímo duševní porucha, bývá označována jako takzvaná laktační psychóza. Tato porucha se sice objevuje velice zřídka (asi u dvou žen z tisíce), ale její důsledky mohou být nedozírné. Nemocná ztrácí propojení s realitou. Dítě jí připadá jako cizí, anebo dokonce posedlé zlým duchem. Psychózu může spustit porod, ale nejdůležitější roli hrají osobní předpoklady rodičky.

I tehdy, neobjeví-li se laktační psychóza, může porod velice ovlivnit průběh nastávajících týdnů. Ne každá žena se po porodu cítí nejlépe a ke všemu okamžitě začíná stereotyp v podobě krmení, přebalování a koupání. A ne každá maminka vzniklou situaci zvládá. Jedná-li se ke všemu o svobodnou matku, které nemá s dítětem kdo pomoci, může tato situace vyústit do nečekaných extrémů. Čtyřadvacetiletá Lucie čtrnáct dní žila i se svou dcerou u své matky a vše bylo v pořádku. Hned první noc po přestěhování do vlastního bytu dcerka celou proplakala. Matka ji k ránu udusila plenou, byla unavená a chtěla si jen odpočinout.

Dalším poměrně častým důvodem zabití je nízká inteligence rodičky. Některé ženy si snad ani neuvědomují, jaké důsledky by jejich čin mohl mít. Osmnáctiletá dívka porodila za asistence svého spolužáka a zároveň otce dítěte. O dítěti do té doby věděla jen ona a její přítel. Radostnou novinu v podobě porodu se rozhodla nejprve oznámit svým rodičům. Zabalila tedy dítě do deky, nechala jej na místě porodu a vydala se za rodiči. Ti však nebyli doma a dívka ke svému velkému překvapení po porodu usnula. Po osmi hodinách se vzbudila a vydala se

na zpáteční cestu k novorozenému dítěti. To už však pouze bezvládně leželo, neboť se udusilo vdechnutou plodovou vodou. Uvědomila si, jaké problémy by mohly nastat, a proto se rozhodla dítě zabalit do igelitu a pohodit vedle kolejí. Dívka se prý na dítě velice těšila. Přesto pro něj neměla vymyšlené jméno a otázku výživy a bydlení nijak neřešila.

Neopomenutelným důvodem zabití novorozence je také utajení těhotenství. Důvody k utajení jsou nejrůznější. Matky tající těhotenství v jeho průběhu zásadně nenavštěvují zdravotnické zařízení. Klasickým případem může být příběh jednadvacetileté matky z Tachova. Svě první dítě porodila v sedmnácti letech, poté následovaly další dvě. Všechny děti dala k adopci nebo do ústavu. Když porodila své čtvrté dítě, řešila tuto situaci zbrusu nově. Přetrhla pupeční šňůru a dítě zakopala do kompostu. Za rok porodila znovu a dítě zakopala na stejné místo jako vloni. Za deset dní se ostatky dítěte náhodou našly. Žena okamžitě putovala do vazby. Nejzajímavější na její výpovědi bylo vysvětlení činů. Jednoduše nechtěla, aby se o ní říkalo, že každý rok porodí dítě. Údajně by si někdy v budoucnu dítě ráda nechala, ale ty co prozatím porodila, se jí moc nelíbily, byly od krve.

V neposlední řadě mohou být také důvodem vraždy strach z ostudy a kritiky hlavně ze strany rodičů. Nezřídka matka své dítě nechce kvůli jeho pohlaví. Matky se svých dětí také vzdávají tehdy, žijí-li v nějakém státě ilegálně.

Bezpochyby je důvodů k zabití či odložení dítěte přesně tolik, kolik je odložených nebo zavražděných dětí.

2 Dočasné ubytování

Jako jeden z nejčastějších důvodů pro odložení dítěte uvádí matky nedostatečné bytové podmínky. Existují různé formy přechodného ubytování. Ty jsou určeny buď pouze dítěti, nebo dítěti společně s jeho rodičem.

2.1 Klokánek⁵⁹

První Klokánek byl zřízen a zprovozněn v Žatci v září roku 2000.

Jedná se o azylové zařízení pro děti, které provozuje Fond ohrožených dětí. O děti zde pečují manželský pár nebo dvě tety, které se ve službách střídají po týdnech. Stejní pracovníci jsou tedy s dětmi i v noci, což zejména malým dětem dodává pocit bezpečí a jistoty.

Klokánky mají pověření ministerstva práce a sociálních věcí jako zařízení poskytující okamžitou pomoc. Mohou přijmout dítě i bez souhlasu rodičů až do doby než je rozhodnuto o předběžném opatření. Nespornou výhodou Klokánků je jejich nepřetržitý provoz. Což umožňuje přijmout kdykoli i novorozence.

V „klokání“ rodině jsou zpravidla čtyři děti, které se do zařízení dostanou přímo z „terénu“. Dítě lze přijmout nejen na základě předběžného opatření nebo rozsudku, ale i na žádost rodičů nebo pracovníků odboru sociálně právní ochrany dětí (dokonce i samotného dítěte). Až 80 % dětí je přijato na základě dohody s rodiči.

Pracovníci zde osobně zajišťují celkovou péči o svěřené dítě a to principem náhradní rodinné péče. Dbají zde především o zdraví a řádný citový, tělesný,

⁵⁹ *Klokánek – rodinná alternativa ústavní péče*. <http://www.fod.cz/stranky/klokank/klok-menu.htm>. Staženo: 13. 12. 2008.

mrvní a rozumový vývoj. Snaží se vytvořit dětem citově vřelé, bezpečné a vlídné prostředí.

V Klokánku jsou děti jen po dobu nezbytně nutnou. Tedy do doby, než se vyřeší nepříznivá situace v rodině a dítě může jít zpět. Nebo do doby než je pro dítě nalezena nová náhradní rodina, pokud není návrat do té původní možný. Přibližně 70% dětí se vrací do původní rodiny a 20% odchází společně s novými rodiči do adoptivní rodiny. Zbýlých 10% odchází do jiných ústavních zařízení.

2.2 Kojenecký ústav⁶⁰

Do kojeneckého ústavu jsou přijímány děti přímo z porodnice nebo mohou být odebrány z rodiny, která neplní své povinnost vůči dítěti.

Výjimečně jsou děti odebírány na žádost rodičů, především matky, která se dostala do dočasných sociálních potíží nebo u ní probíhá léčba v nemocnici, a o dítě se nemá kdo postarat. Při přijetí jsou všechny děti vyšetřeny lékařem kojeneckého ústavu. Poté absolvují pravidelná vyšetření psychosomatického vývoje, očkování, rentgen, ultrazvuk kyčlí a mozku. O děti se v kojeneckém ústavu starají zdravotní sestry. Ty dětem poskytují vzornou zdravotní péči. Přes veškerou snahu, jim ale nemohou nahradit rodinu.

Odchod dítěte do vlastní rodiny se uskutečňuje tehdy, jestliže u jeho rodičů pominuly důvody pro krátkodobé umístění do kojeneckého ústavu. Tím může být ukončení hospitalizace rodičů v léčebném zařízení či náprava poměrů a vytvoření podmínek k návratu do vlastní rodiny.

2.3 Domy pro matky v tísní⁶¹

⁶⁰ *Kojenecký ústav Most*. <http://216.239.59.104/search?q=cache:79PSetrrjI4J:zdravotnictvi.kr-ustecky.cz/soubory/...> Staženo: 8. 2. 2007.

⁶¹ *Domovy pro matky v tísní*. <http://www.dchlm.cz/sluzby.php?id=m>. Staženo: 13. 12. 2008.

Tato zařízení s nepřetržitým provozem a celorepublikovou působností jsou určena matkám s dětmi v tísní. Poskytují přechodné ubytování, sociální, výchovné a poradenské služby matkám s dětmi či těhotným ženám. O pomoc mohou požádat ženy, které se ocitly v mimořádně náročné či krizové situaci. Tuto situaci pak neumí samy řešit. Všichni zaměstnanci respektují lidskou důstojnost a chrání osobní svobodu každého člověka. Díky individuálnímu přístupu pak dochází k podpoře matek i jejich dětí. Poskytované služby zahrnují krom výše zmíněných i sociální a právní informace, pomoc při zajišťování chodu domácnosti (návěky vaření, domácích prací apod.), zajišťování pracovní terapie a volnočasových aktivit matek. Dále zahrnuje pomoc při prosazování práv a zájmů, zprostředkování kontaktu s úřady a institucemi, pomoc při vyhledávání a zprostředkování rekvalifikace, dokončení studia. Také zajišťují pomoc výchovnou. Dochází tedy k rozvoji soběstačnosti matek, což je vede k tomu, aby byly schopné začlenit se do samostatného života ve společnosti.

Existují i krizové ubytovací jednotky, které slouží pro takzvané okamžité krizové situace. Ty mohou nastat například, když agresivní opilý partner vážně ohrožuje zdraví nebo život matky či dítěte. Provoz jednotky je nepřetržitý a odborný personál je zde neustále přítomen. Pro řešení krizových situací jsou zavedeny nonstop telefonické linky. Ženy mají také možnost utajovaného ubytování, které mohou využívat až po dobu jednoho roku.

V České republice je zřízeno azylové zařízení, jež je určeno pro handicapované matky s dětmi, které nejsou schopny se o děti bez pomoci druhých postarat. O klienty pečují sociální pracovníce, vychovatelky a pomocní vychovatelé. Ty dohlíží a pomáhají matkám, především zvládnout péči o domácnost.

Ubytování je klientkám poskytováno až na dobu dvanácti měsíců. Přičemž podmínkou pobytu je, aby si hledaly trvalé vhodné ubytování.

3 Sociální dávky

Matce popřípadě rodině v nouzi mohou pomoci sociální pracovníci. V následujících kapitolách bych se ráda podrobněji věnovala dávkám státní sociální podpory a dávkám v hmotné nouzi, na které by mohla mít žena (rodina) nárok.

3.1 Dávky státní sociální podpory

Nárok na tyto dávky má fyzická osoba, který má na území České republiky trvalý pobyt. U cizinců se za trvalý pobyt považuje pobyt po uplynutí 365 dní ode dne nahlášení se k pobytu (do této doby se nezapočítává období, kdy byla osoba žadatelem o azyl). Pro výplatu jednotlivých dávek je potřeba splnit všechny zákonem stanovené podmínky.

Dávky státní sociální podpory se poskytují na základě písemné žádosti podané na předepsaném formuláři. Příslušný úřad k poskytování dávek je úřad státní sociální podpory podle místa trvalého bydliště osoby, jež má na dávku nárok (tzv. oprávněná osoba). Žádosti o poskytování dávek vyřizují kontaktní místa příslušných úřadů po odevzdání vyplněného formuláře. K formuláři na dávku, u které se zkoumá příjem rodiny, je třeba přiložit prohlášení o příjmech. Sem patří potvrzení čistého příjmu ze závislé činnosti od zaměstnavatele. Osoba samostatně výdělečně činná předkládá daňové priznání. Dále se zohledňují příjmy z pronájmu, přijaté výživné na děti, výživné rozvedené a nerozvedené manželky, všechny druhy důchodů, podpora v nezaměstnanosti, dávky nemocenského pojištění, výsluhový příjem policie a příjmy ze zahraničí.⁶²

Po projednání dostane žadatel o dávku písemné vyrozumění o priznání nebo nepřiznání konkrétní dávky na adresu trvalého bydliště. Dávky jsou vypláceny

⁶² *Obecné informace*. <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/obecne>. Staženo: 17. 2. 2009.

v měsíci následujícím po měsíci, za který náleží, a to na účet příjemce nebo v hotovosti.

Rodičům novorozeneých dětí mohou být přiřčeny po splnění podmínek následující dávky.

3.1.1 Porodné⁶³

Jedná se o netestovanou dávku (příjem se nezkoumá). Na tuto jednorázovou dávku má nárok žena, která porodila dítě. Jestliže tato žena zemřela a nebylo jí porodné vyplaceno, má na dávku nárok otec. Na porodné má nárok také osoba, která převzala dítě do jednoho roku do trvalé péče.

Porodné je stanoveno ve výši 13 000 Kč na každé narozené dítě.

3.1.2 Rodičovský příspěvek⁶⁴

Na tuto netestovanou dávku má nárok rodič, jenž po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o nejmladší dítě v rodině. Rodič si může zvolit, do kolika let dítěte bude pobírat příspěvek (do dvou, tří nebo čtyř let).

Rodičovský příspěvek je vyplácen ve čtyřech výších v pravidelných měsíčních částkách. Zvýšená výměra činí 11 400 Kč měsíčně, základní výměra 7 600 Kč, snížená výměra 3 800 Kč a nižší výměra je stanovena na 3 000 Kč měsíčně.

Rodič si volí dobu čerpání příspěvku a s ním spojenou jeho výši. Může volit mezi rychlejším, klasickým a pomalejším čerpáním. K rychlejšímu čerpání náleží částka 11 400 Kč pobíraná do 24 měsíců věku dítěte. Ke klasickému čerpání

⁶³ MPSV odbor 21. *Porodné*. <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/porodne>. Aktualizováno: 1. 1. 2009. Staženo: 17. 2. 2009.

⁶⁴ Rulíková, Vítková, Klára. *Rodičovský příspěvek*. http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp. Aktualizováno: 1. 1. 2009. Staženo: 17. 2. 2009.

se vztahuje měsíční částka 7 600 Kč vyplácena do 36 měsíců věku dítěte. Pomalejší čerpání souvisí s pobíráním příspěvku v základní výměře 7 600 Kč do 21. měsíce věku dítěte a poté až do 48. měsíce věku s nárokem na 3 800 Kč měsíčně. U zdravotně postiženého dítěte má rodič nárok na základní výměru příspěvku 7 600 Kč do sedmi let věku dítěte. Pokud tomuto dítěti byl přiznán nárok na příspěvek na péči, má rodič nárok na rodičovský příspěvek v poloviční výměře. Pokud dítěti tento nárok přiznán nebyl, náleží rodiči příspěvek v nižší výši 3 000 Kč od sedmi do deseti let věku dítěte.

Dobu a výši příspěvku je možné zvolit jen v rozhodných obdobích a toto rozhodnutí je nezměnitelné.

Vzhledem k tomu, že je dávka netestovaná, může být rodič výdělečně činný. Po dobu své výdělečné činnosti musí však zajistit péči o dítě jinou zletilou osobou.

3.1.3 Přídavek na dítě⁶⁵

Tato dávka je považována za základní a dlouhodobě poskytovanou dávku rodinám s dětmi a je určena k pokrytí nákladů na výchovu a výživu nezaopatřeného dítěte. Dávka náleží nezaopatřenému dítěti, které žije v rodině s příjmem nižším 2,4 násobku životního minima rodiny. Pro výpočet výše přídatku se posuzuje příjem za předchozí kalendářní rok, do příjmu se započítává i rodičovský příspěvek.

Přídavek je vyplácen ve třech výměrách podle věku nezaopatřeného dítěte. Pro dítě do šesti let je výše přídatku 500 Kč měsíčně. Dítěti ve věku od 6 do 15 let náleží po splnění podmínek 610 Kč a dítěti od 15 do 26 let 700 Kč.

⁶⁵ MPSV Odbor 21. *Přídavek na dítě*. http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prid_na_dite. Aktualizováno: 1. 1. 2009. Staženo: 17. 2. 2009.

3.1.4 Sociální příplatek⁶⁶

Jedná se o testovanou dávku, kde se pro výpočet posuzuje příjem rodiny za předchozí kalendářní čtvrtletí. Tento příjem nesmí převyšovat 2,0 násobek životního minima rodiny. Nárok má rodič, který se stará alespoň o jedno nezaopatřené dítě.

Výše sociálního příplatku je odstupňována podle příjmu rodiny a věku dítěte. U dítěte do šesti let se pohybuje výše dávky podle příjmu v rozmezí od 320 do 800 Kč měsíčně. Sociální příspěvek může být ještě zvýšen a to v případě, že je dítě dlouhodobě zdravotně postižené, dlouhodobě těžce zdravotně postižené nebo dlouhodobě nemocné. Zohledňuje se také zdravotní postižení nebo osamělost rodiče. Vyšší sociální příplatek se poskytuje také rodinám, kde se narodilo více dětí současně (v období do tří let jejich věku).

3.1.5 Příspěvek na bydlení⁶⁷

Příspěvek je určen rodinám nebo jednotlivcům s nízkými příjmy a je poskytován na pokrytí nákladů na bydlení (do těchto patří např. i náklady za energii, vodné, stočné, vytápění,...). Jedná se o dávku testovanou, kde pro přiznání je rozhodující příjem za předchozí kalendářní čtvrtletí.

Nárok má vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě hlášen k trvalému pobytu. A to tehdy, pokud součin nákladů na bydlení s koeficientem 0,30 (v Praze 0,35) přesahují částku součinu rozhodného příjmu pro rodinu na bydlení a zároveň součin rozhodného příjmu s koeficientem 0,30 (v Praze 0,35) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení. Výše příspěvku na bydlení se stanoví

⁶⁶ MPSV Odbor 21. *Sociální příplatek*. http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/soc_priplatek. Aktualizováno: 1. 1. 2009. Staženo: 17. 2. 2009.

⁶⁷ MPSV Odbor 21. *Příspěvek na bydlení*. http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni. Aktualizováno: 1. 1. 2009. Staženo: 17. 2. 2009.

jako rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a násobkem rozhodného příjmu a koeficientu 0,30 (v Praze 0,35).

3.2 Dávky v hmotné nouzi

System hmotné nouze je formou pomoci osobám s nedostatečnými příjmy. Je metodou, která se snaží motivovat lidi ke snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb. A zároveň bojuje proti sociálnímu vyloučení.

O přiznání dávek je nutno požádat na sociálním odboru pověřeného obecního úřadu. V řízení se zjišťuje, zda se skutečně u jednotlivce (rodiny) jedná o hmotnou nouzi a zda splňuje podmínky nároku.

Osoba či rodina se nalézá v hmotné nouzi, pokud nemá dostatečné příjmy pro uspokojení základních životních potřeb a současně si tyto příjmy nemůže zvýšit a tím svoji situaci vyřešit.⁶⁸

3.2.1 Příspěvek na živobytí⁶⁹

Jedná se o základní dávku v hmotné nouzi napomáhající při nedostatečném příjmu. Nárok vzniká rodině či osobě, pokud po odečtení nákladů na bydlení nedosahují částky na živobytí.

Částka určená na živobytí je stanovena u každého jedince individuálně dle jeho snahy a možností. Částka na živobytí rodiny se zjistí sečtením částek na živobytí jedinců v rodině.

Výše příspěvku je stanovena jako rozdíl mezi příjmem (od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení) a částkou na živobytí. Přiměřené náklady na bydlení jsou náklady na bydlení, do výše 30% (v Praze 35%) příjmu osoby nebo rodiny.

⁶⁸ *Pomoc v hmotné nouzi*. <http://www.mpsv.cz/cs/5#djp>. Staženo: 17. 2. 2009.

⁶⁹ *Příspěvek na živobytí*. <http://www.mpsv.cz/cs/5#djp>. Staženo: 17. 2. 2009.

3.2.2 Doplatek na bydlení⁷⁰

Tato dávka řeší nedostatek příjmů k uhrazení nákladů na bydlení v případě, že na pokrytí nákladů nepostačují příjmy rodiny včetně příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory. Dávka může být poskytnuta nájemci nebo vlastníkovi bytu, který splnil podmínky nároku příspěvku na živobytí a příspěvku na bydlení.

Doplatek je poskytován v takové výši, aby po zaplacení nájmu, služeb spojených s bydlením a nákladů za dodávku energií zůstala osobě (rodině) částka na živobytí.

3.2.3 Mimořádná okamžitá pomoc⁷¹

Dávka je poskytována v pěti zákonem stanovených situacích.

První případ nastává tehdy, kdy by kvůli neposkytnutí hrozila osobě vážná újma na zdraví. Výše dávky doplňuje příjem osoby do výše životního minima.

Následující případ je spojen s mimořádnou situací (živelní pohroma, požár atd.). Dávku lze poskytnout až do výše 46 890 Kč.

Třetí situace nároku nastane v případě nedostatku prostředků k úhradě jednorázového výdaje. Ten může být spojen např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátu osobních dokladů. Výše dávky se odvíjí od výše výdaje.

Nedostatek prostředků na nákup nebo opravu předmětů dlouhodobé potřeby, náklady spojené se vzděláním nebo zájmy nezaopatřeného dítěte, to jsou příklady pro čtvrtý případ poskytnutí dávky. Tu lze poskytnout až do výše těchto nákladů. V průběhu roku však nejvýše do částky 31 260 Kč.

Poslední situace, jež je zákonem uváděna, je ohrožení sociálním vyloučením (např. po návratu z vězení, ukončení léčby chorobných závislostí,..). Dávku lze poskytnout opakovaně až do výše 1 000 Kč.

⁷⁰ *Doplatek na bydlení*. <http://www.mpsv.cz/cs/5#djp>. Staženo: 17. 2. 2009.

⁷¹ *Mimořádná okamžitá pomoc*. <http://www.mpsv.cz/cs/5#djp>. Staženo: 17. 2. 2009.

Praktická část

4 Cíl výzkumu

V praktické části mé bakalářské práce bych ráda porovнала názory laické a odborné veřejnosti na potřebnost babyboxů na území Plzeňského kraje. Především mne zajímají názory na důležitost babyboxů.

Cíl výzkumné, praktické části bych chtěla ověřit následujícími hypotézami:

Hypotéza č. 1 (dále jen H_1): Názory na důležitost babyboxů jsou u odborné i laické veřejnosti podobné.

Zdůvodnění: Předpokládám, že se odborníci i laici shodnou na důležitosti a potřebnosti boxů jako jedné z možných alternativ pro matky v nouzi, a to především díky podobnému sociálnímu smýšlení.

Související text z teoretické části práce: Babyboxy zachraňují životy a tím dávají dětem šanci na život. Jsou východiskem v krajních životních situacích. Nejedná se o ideální řešení, ale o jednu z alternativ. – Blíže viz kapitola 1.3.3 Co předcházelo.

H_1 ověřují otázky číslo 2; 4; 5 z ankety určené odborníkům a otázky číslo 2; 5; 6 z ankety pro laiky.

Za **potvrzenou** budu považovat H_1 , pokud se názory obou skupin nebudou příliš odlišovat.

Hypotéza č. 2 (dále jen H_2): Odborníci, kteří by se mohli v rámci svého zaměstnání setkat s dětmi, jež byly odloženy do babyboxu, jsou více o této problematice informováni.

Zdůvodnění: Domnívám se, že zmiňovaní odborníci si více vyhledávali informace o schránkách pro nechtěné děti i o odložených dětech, především proto, že s nechtěnými dětmi by mohli eventuelně pracovat.

Související text z teoretické části práce: Již před instalací prvního babyboxu docházelo k častým výměnám názorů mnoha příslušných orgánů. Ty si hájily svá stanoviska a argumentovaly příklady případů ze zemí, kde již podobné schránky našim babyboxům fungují. – Blíže viz kapitola 1.3.3 Co předcházelo.

K Hypotéze č. 2 se vztahují v anketě pro odborníky i laiky otázky číslo 8; 9; 10.

Jako potvrzenou budu H_2 chápat, pokud více než polovina odborníků uvede, že si cíleně vyhledávala informace o boxech, a to alespoň z jedné třetiny kvůli svému zaměstnání. A zároveň méně než polovina dotázaných laiků uvede svou informovanost jako všeobecnou a nepotvrdí bližší vyhledávání si informací.

Hypotéza č. 3 (dále jen H_3): Odborná i laická veřejnost je pro zřízení babyboxů v Plzeňském kraji.

Zdůvodnění: Myslím si, že lidé chápou babyboxy jako potřebné a humánní, a proto budou pro, aby jich bylo co možná nejvíce.

Související text z teoretické části: Jediná oblast, kde babybox chybí je Plzeňský kraj. Změna by v tomto kraji měla nastat 15. dubna 2009, kdy by měl být zprovozněn box v Klatovech. – Blíže viz kapitola 1.3.2 Babyboxy v České republice.

H_3 ověřují otázky číslo 3; 6; 7 z ankety pro odborníky a otázky číslo 3; 4; 7 z ankety pro veřejnost.

H_3 budu považovat za potvrzenou v případě, že více než polovina všech dotázaných bude přesvědčeno o tom, že může nastat situace, kdy je možné babybox využít a zároveň budou podporovat případné další zřízení boxů.

5 Charakteristika výzkumné metody

Pro získání a zpracování dat v praktické části bakalářské práce jsem si zvolila metodu anket. Pro účely práce jsem vytvořila dvě ankety se zaměřením na odbornou a laickou veřejnost.

Anketu určenou odborné veřejnosti tvořilo patnáct otázek. Mezi lékaře a sociální pracovníky jsem rozeslala 20 anket. Z tohoto počtu se mi vrátily pouze dvě ankety, proto jsem se rozhodla i pro osobní kontaktování sociálních pracovníků. Z celkového počtu 40 rozdaných anket se mi vrátilo 10 řádně vyplněných, což činí z původního počtu čtyřiceti 25%. Překvapila mne nízká návratnost anket. Nevím, zda stojí za nízkým procentem vrácených anket špatně zvolené téma, nebo neochota spolupracovat. Anketa, v úplném znění, je přílohou č. I.

Druhá anketa určená veřejnosti byla tvořena čtrnácti otázkami. Mezi respondenty jsem rozdala 60 anket. Návratnost činila 40%, což je 24 řádně vyplněných anket z původního počtu. Anketa určená veřejnosti je přílohou č. II.

V obou anketách jsem použila dva druhy otázek. Častěji byly zastoupeny otázky uzavřené, kde si respondenti mohli vybrat jednu z nabízených možností. Zařadila jsem také otázky otevřené, ve kterých jsem respondentům umožnila uvést svůj vlastní názor.

6 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvořilo u odborníků celkem deset respondentů. Z tohoto počtu bylo osm žen a dva muži. Věkové složení dotázaných bylo různé. Svůj věk v rozmezí mezi 31. a 45. rokem uvedli čtyři oslovení, stejně jako u rozmezí od 46 do 65 let byla možnost vybrána čtyřikrát (z toho jeden muž a tři ženy). Poslední dva (z toho jeden muž a jedna žena) dotázaní uvedli svůj věk do kategorie mezi 22 až 30 lety.

Věkové složení laické veřejnosti bylo následující. Nejčetněji byla zastoupena věková skupina 22 až 30 let, svůj věk takto uvedl jeden muž a šest žen. Druhou nejpočetnější skupinu tvořili tři muži a tři ženy ve věku mezi 31. a 45. rokem. Pět respondentů uvedlo věk v rozmezí od 16 do 21 let (jeden muž a čtyři ženy). Věková skupina nad 66 let byla zastoupena pouze ženami a to třemi. Rovněž tři respondenti uvedli svůj věk v rozpětí let 46 až 65. Poslední skupina byla zastoupena jednou ženou a dvěma muži.

Údaje o pohlaví a věku respondentů uvádím přesněji v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1: Rozdělení respondentů podle pohlaví a věku.

Věk	Muži		Ženy	
	odborníci	laici	odborníci	laici
16 – 21	0	1	0	4
22 – 30	1	1	1	6
31 – 45	0	3	4	3
46 – 65	1	2	3	1
66 a více	0	0	0	3
Celkem	2	7	8	17

Jako další kritérium, podle kterého jsem dotázané dělila, bylo jejich nejvyšší dosažené vzdělání. U neodborné veřejnosti byla nejčastěji zastoupena možnost

vyučen/a, a to třemi muži (u mužů vůbec nejčastější odpověď) a čtyřmi ženami. Vysokoškolského vzdělání dosáhlo pět dotázaných, vyššího odborného čtyři, středoškolského šest a základního dva z respondentů.

Pokud bych se více zaměřila na vzdělání odborníků, našla bych mezi nimi pět vysokoškolsky vzdělaných osob, jednu, která dokončila vyšší odbornou školu, dvě středoškolsky vzdělané a dvě vyučené.

Pro zpřesnění a přehlednost uvádím údaje v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Rozdělení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání a pohlaví.

Dosažené vzdělání	Laici		Odborníci	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
Základní	1	1	0	0
Vyučen/a	4	3	2	0
Středoškolské	4	2	2	0
Vyšší odborné	4	0	0	1
Vysokoškolské	4	1	4	1
Celkem	17	7	8	2

Posledním dělicím znakem byl výkon povolání respondentů. V osmi případech byli dotázáni zaměstnání v sociální oblasti (muž v této oblasti pracoval jeden a žen zde bylo zaměstnáno sedm). Anketu mi také vyplnili lékaři (jeden muž a jedna žena). U obou pohlaví byli zastoupeni studenti (studenti muži byli dva a studentek žen pět). Ženy často uváděly zaměstnání v oblasti úřednické (čtyři případy). U mužů se objevila ve dvou případech manuální práce. U žen se objevilo ve třech případech učitelství. V odpovědích byli také zmíněni důchodci (tři ženy a jeden muž). Podnikatelé byli zastoupeni v počtu dvou mužů a jedné ženy. Ženy také uváděly, že pracují jako kosmetičky a kadeřnice (ve čtyřech případech). Dvě ženy uvedly, že jsou v současné době na mateřské dovolené.

7 Interpretace dat

V této kapitole budu zjišťovat, zda se mi potvrdily, nepotvrdily nebo částečně potvrdily hypotézy, jež jsem si stanovila.

H₁: Názory na důležitost babyboxů jsou u odborné i laické veřejnosti podobné.

Zmíněnou hypotézu jsem ověřovala otázkami č. 2; 4; 5 z ankety určené odborníkům a otázkami č. 2; 5; 6 z ankety pro laiky.

Otázkou číslo 2 jsem zjišťovala, zda chápou respondenti babyboxy jako potřebné. Všichni z dotázaných odborníků uvedli, že boxy považují za důležité. Naproti tomu u laické veřejnosti se v šesti případech objevilo tvrzení, že schránky důležité nejsou. Z celkového počtu 24 dotázaných laiků tvoří odpověď „ne, nejsou potřebné“ 25%.

Pro bližší představu jsem zpravovala odpovědi do tabulky č. 1.

**Tabulka č. 1: Názory na potřebnost babyboxů v procentech %
v České republice.**

Odpověď	Odborníci	Laici
Ano	100	75
Ne	0	25

Následující otázka zněla: „Myslíte si, že zřizování babyboxů je nutnost, hloupost, možné řešení krizové situace nebo zbytečná vymoženost dnešní doby?“

Většina oslovených „neodborníků“ vidí ve zřizování boxů možné řešení krizové situace. Možnost byla vybrána v 17 případech (71 %). Stejně tak odborníci preferovali zmiňovanou alternativu v 70 % případů (7 odpovědí). Ve zbývajících třech případech se odborníci vyjádřili, že schránky jsou nutností. Jako nutnost také chápe zřízení boxů 5 laiků (21 %). Zbývajících 2 respondenti se vyjádřili o zřizování boxů jako o hlouposti (8 %).

Pro názornost data uvádím ještě v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Jaké je zřizování babyboxů v České republice.

Odpověď	Odborníci	Laici
Nutnost	3	5
Hloupost	0	2
Možné řešení situace	7	17
Zbytečná vymoženost	0	0
Celkem	10	24

Poslední otázka, díky které jsem posuzovala první hypotézu, se zabírala názory na množství dosud fungujících schránek na území České republiky. Přesně zněla: „Myslíte si, že je v České republice dostatek babyboxů?“ U obou dotázaných skupin převažoval názor, že na našem území je schránek málo. Jako nedostačující chápe počet schránek 8 odborníků (80 %) a 18 laiků (75 %).

Ze zjištěných údajů lze H_1 považovat za **potvrzenou**.

H₂: Odborníci, kteří by se mohli v rámci svého zaměstnání setkat s dětmi, jež byly odloženy do baby boxu, jsou více o této problematice informováni.

Tuto hypotézu jsem ověřila pomocí otázek č. 8; 9; 10 v obou typech anket.

U deváté otázky v obou formách anket jsem se zajímala, zda si dotázaní někdy sami cíleně vyhledávali informace týkající se babyboxů. Šest z deseti odborníků (60 %) uvedlo kladnou odpověď, z tohoto počtu pak ještě dva (kteří činí ze šesti 33%) uvedli, že vyhledávání těchto informací je přiměřelo jejich zaměstnání.

Jako zcela neuspokojivý počet odpovědí u této skupiny hodnotím, že pouze jeden (10 %) z dotázaných dostal v rámci zaměstnání nabídku zúčastnit se akce, kde by mohl získat bližší informace o babyboxech.

Pouze jediný (4%) dotázaný z „neodborné“ veřejnosti uvedl, že si cíleně vyhledával informace o boxech. Data zjišťoval dle sdělení na internetu. Tentýž respondent také uvedl, že jeho zájem o problematiku je podrobnější. Z toho vyplývá, že 96% respondentů, se nikdy nezajímalo o problematiku schránek pro nechtěné děti a z toho logicky vyplývá pouze všeobecná informovanost o babyboxech.

H₂ mohu díky výsledkům považovat za **potvrzenou**.

H₃: Odborná i laická veřejnost je pro zřizování baby boxů v Plzeňském kraji.

Hypotéza byla ověřována otázkami číslo 3; 6; 7 v anketě určené odborné části respondentů a otázkami číslo 3; 4; 6 v anketě pro laickou část dotazovaných.

Třetí otázkou jsem zjišťovala, zda se respondenti domnívají, že může v životě člověka nastat situace, kdy by byl nucen využít možnosti babyboxu. Na výběr měly obě skupiny z odpovědí „ano“ a „ne“. Většina dotázaných (24 což je téměř 71%) uvedlo, že ano situace, kdy by byl člověk nucen boxu využít, může v životě nastat.

Pro názornost uvádím ještě získaná data v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Může nastat v životě člověka situace, kdy by byl nucen využít babybox.

Odpověď	Počet	%
Ano	24	71
Ne	10	29
Celkem	34	100

U ankety určené veřejnosti, jsem respondenty, kteří na třetí otázku odpověděli kladně, vyzvala, zda by situaci mohli stručně popsat. Všichni dotázaní uvedli dvě nebo více odpovědí a většinou se shodli, že se musí jednat o kombinaci nepříznivých vlivů, jež na osobu, která se vzdává dítěte, působí. Téměř každý ze čtrnácti „neodborníků“, kteří měli otázku v anketě zařazenou, uvedl jako důvod k odložení dítěte finanční potíže. Často se objevovaly důvody sociální a bytové, věková nevyspělost matky a nechtěné těhotenství. Jako další, méně často zastoupené, důvody uváděli respondenti znásilnění, prostituci, úmrtí partnera, nemoc, nezodpovědnost matky, ale také studium. Objevila se také odpověď, která poukazovala na to, že se možná jedná o nejzodpovědnější jednání některých matek.

U odborníků jsem místo otázky týkající se popisu situace, jež může vést k odložení dítěte, zařadila otázku, kolik by dle názoru dotázaných mělo být babyboxů v každém z krajů České republiky. Téměř v žádném z případů se neobjevila konkrétní čísla. V odpovědích bylo poukázáno na to, že by měl být brán ohled na velikost kraje, popřípadě na to, kolik je v kraji okresů. Jeden z dotázaných respondentů uvedl, že je třeba brát ohled na velikost měst umístěných v rámci kraje. Pouze ve dvou případech se objevila konkrétní čísla, a ta se pohybovala v počtu od pěti do deseti schránek na území každého kraje.

Poslední otázka, která se vztahovala ke třetí hypotéze, zněla: „jste pro zřízení babyboxů na území Plzeňského kraje?“ Dotázaní dostali na výběr z odpovědí „ano“ a „ne“. Z celkového počtu 34 odpovědí tvořila odpověď „ano“ 77% všech odpovědí (objevila se ve 26 případech) a odpověď „ne“ 23%, což odpovídá šesti odpovědím.

Pro jasnější představu uvádím zjištěné četnosti odpovědí ještě v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4: Jste pro zřízení babyboxů na území Plzeňského kraje.

Odpověď	Četnost	%
Ano	26	77
Ne	8	23
Celkem	34	100

Moje domněnka, že odborní i laičtí respondenti se vyjádří ve smyslu pro zřízení schránek na území Plzeňského kraje, se ukázala jako správná. Hypotézu lze tedy pokládat za **potvrzenou**.

Shrnutí

Ráda bych na samém začátku shrnutí předeslala, že výsledky výzkumu nelze pokládat za všeobecně platné, neboť výzkumný vzorek tvořilo pouhých 34 respondentů z celé společnosti.

Z výsledků anket, lze usuzovat, že názory na důležitost babyboxů jsou u odborníků i laiků podobné. Většina respondentů chápe boxy jako potřebné a důležité. Zároveň je chápou ve většině případů jako možnou alternativu řešení krizové situace a poukazují na nedostatečné počty schránek na území České republiky.

Předpokládala jsem, že odborníci, kteří by se mohli v rámci svého zaměstnání setkat s dětmi, které byly odloženy do boxu, budou více svými zaměstnavateli motivováni k získávání podrobnějších informací. Aktivita spojená se získáváním informací však více vycházela z osobního zájmu dotazovaných.

Většina dotázaných (71 %) byla ochotna připustit situaci, ve které by byl člověk nucen vyžít babybox, za reálnou. Tuto situaci poté byli schopni popsat. Respondenti také poukázali na potřebnost schránek i na území Plzeňského kraje.

Na základě výsledků z anket pokládám **hypotézy č. 1, 2 i 3 za potvrzené.**

Závěr

V naší společnosti vždy byly, jsou a budou lidé, kteří se z nejrůznějších důvodů nebudou moci postarat o své dítě. Tito lidé ovlivňují nejen život svůj, svých dětí, své nejbližší rodiny, ale také do jisté míry celé společnosti.

Snažím se tyto lidi pochopit a nechci je v žádném případě odsuzovat nebo kritizovat. Chtěla bych pouze svou prací poukázat na jednu z možných cest pomoci. Chápu, že není vždy jednoduché zabezpečit adekvátní péči sobě samému, natož novorozenému dítěti, jež má mnoho specifických potřeb.

Je smutné, že ještě stále v naší společnosti dochází k nelidskému zacházení a neposkytnutí péče novorozeným dětem. Myslím, že než řešit důsledky těchto činů, je účelnější jim předcházet. Jistě je důležitá osvěta celé společnosti. Nikdy nevíme, co nás v životě potká.

Svou prací jsem chtěla matkám v nouzi přiblížit, jak řešit krizovou situaci. Nemyslím si, že práce vyřeší matkám jejich problémy, ale pokud by alespoň jedné napomohla ve složité životní situaci, byla bych potěšena a moje práce by měla smysl.

Babyboxy v současné době, s ohledem k ostatním alternativám pomoci matkám, fungují nejkratší dobu. Přesto, že v našem státě se matkám otevírají i jiné možnosti pomoci, možnost využití babyboxu matkami v nouzi mě zaujala nejvíce.

Pomoc ze strany státu je jistě nepostradatelná. Ideální by však bylo, kdybychom si pomáhali i vzájemně. Narozením dítěte nic nekončí, ba naopak všechno začíná. Někdy potřebují pomoci i děti, které žijí v biologické a navenek spořádané rodině. Proto mějme oči, uši i srdce otevřená.

Práce je určena nejen matkám odkládajícím své děti, ale také celé odborné i laické veřejnosti.

Seznam použitých zdrojů

Zákony:

1. Zákon č. 2/1993 Sb.. Listina základních práv a svobod. Hlava první. Obecná ustanovení. Čl. 3.
2. Zákon č. 422/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů.
<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb04422&cd=76&typ=r>.
3. Zákon č. 140/1961 Sb. ve znění zákona č. 161/2006 Sb. Trestní zákon.
<http://zakony.ic.cz/trestni-zakon/tz.html>.
4. Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.
5. Zákon č. 422/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů.
<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb04422&cd=76&typ=r>.

Časopisy, noviny, knihy:

6. Dvořáková, Bára. Ženy, které zabíjejí své děti. Cosmopolitan. Listopad 2004. 86 s. Bez ISSN.
7. Hess, Ludvík. Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. 175 s. ISBN:978-80-7229-233-2.
8. Zpravodajové deníku. Na západě Čech rodí anonymně. In: Domažlický deník. 7. prosince 2006. Číslo 284. s. 3. Bez ISSN.

Internetové odkazy:

9. <http://216.239.59.104/search?q=cache:79PSetrrjI4J:zdravotnictvi.kr-ustecky.cz/soubory/>

10. <http://aktualne.centrum.cz/>
11. <http://artax.karlin.mff.cuni.cz/>
12. <http://portal.mpsv.cz/>
13. <http://web.volny.cz/>
14. <http://www.babybox.cz/>
15. <http://www.blesk.cz/>
16. <http://www.cs-magazin.com/>
17. <http://www.ct24.cz/>
18. <http://www.dchlm.cz/>
19. <http://www.emimino.cz/>
20. <http://www.fod.cz/>
21. <http://www.hniezdozachrany.sk/>
22. <http://www.mineralfit.cz/>
23. <http://www.naseporodnice.cz/>
24. <http://www.novinky.cz/>
25. <http://www.praktickagynekologie.cz/>
26. <http://www.rodina.cz/>
27. <http://www.statim.cz/>
28. <http://www.tyden.cz/>
29. <http://www.xantypa.cz/>

Abstrakt

ČIHÁKOVÁ, J. *Babybox. Alternativa pro matky v nouzi*. České Budějovice 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce J. Šimečková.

Klíčová slova: babybox, matka, rodiče, novorozené dítě, Hess, trestný čin, adopce.

Práce se blíže zabývá babyboxy, jednou z možností pomoci matkám v nouzi. Teoretická část je věnována osobnosti matky, jež se dítěte vzdává. Dále právními normami, které upravují fungování schránek. Stručně se také pozastavuji nad možnostmi pomoci matkám v nouzi ze strany sociálních pracovníků. Především se zaměřením na sociální dávky a možnosti dočasného ubytování. Práce také poukazuje na jiné možnosti pomoci matkám, které se ocitnou v nouzi.

Praktická část porovnává názory odborné a laické veřejnosti na problematiku babyboxů, a to především na jejich zřizování na území Plzeňského kraje.

The abstract

Babybox. The alternative for the mothers in an emergency

The keywords: a babybox, a mother, the parents, a newborn child, Hess, a criminal offence, the adoption.

The aim of the thesis is to expound the babyboxes like one of the opportunities of help to the mothers in an emergency.

The theoretical part is dedicated to the mother`s personality giving her baby up. The following is concerned with the legal norms which adjust the function of the boxes. I briefly deal with the possibilities for help of the social workers to the mothers in an emergency. This is largely focused on the social benefits and the opportunities of temporary accommodation. This essay also refers to other possibilities of help to the mothers being caught in a crisis.

The practical part compares the professional opinions with the public opinions about this issue – issue of the babyboxes with regard to their establishment in the region of Pilsen.

Přílohová část

Seznam příloh

- 1) Anketa určená odborné části respondentů
- 2) Anketa určená laické části respondentů
- 3) Ocelová konstrukce babyboxu (obrázek dostupný na:
<http://www.hess.cz/statim.html>)
- 4) Prostor uvnitř babyboxu (obrázek dostupný na:
http://i3.cn.cz/1131029657_200511030328_DDD_1.jpg)
- 5) Venkovní a vnitřní dvířka schránky (obrázky dostupné na:
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/00/Babybox_-_venkovn%C3%AD_strana.jpg;
<http://image.tn.nova.cz/media/images/750x750/Dec2008/458917.jpg>)
- 6) Rozmístění babyboxů na území ČR (obrázek dostupný na:
<http://artax.karlin.mff.cuni.cz/~omelm9am/babybox/bb-uvod.php>)
- 7) Billboard na podporu babyboxů (obrázek dostupný na:
<http://www.statim.cz/63-clanek.php>)
- 8) Příběhy dětí z babyboxů

Anketa

Dobrý den,

jmenuji se Jindřiška Čiháková a jsem studentkou 3. ročníku Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích – obor sociální práce.

Ve své bakalářské práci se zabývám možností využití babyboxu matkami v nouzi. Ráda bych znala názory na tuto problematiku, a proto se na Vás obracím se žádostí o pomoc při vyplnění této ankety.

Všechny Vámi poskytnuté informace jsou anonymní a budou použity jen pro účely mé závěrečné práce.

Děkuji za spolupráci.

S pozdravem Jindřiška Čiháková

1) Stručně popište, co si představíte pod pojmem babybox:

2) Domníváte se, že babyboxy jsou potřebné?

a) ano

b) ne

3) Může dle Vašeho názoru nastat v životě člověka taková situace, kdy by byl nucen využít možnosti babyboxu?

a) ano

b) ne

4) Myslíte si, že zřizování babyboxů je:

a) nutnost

b) hloupost

c) možné řešení krizové situace

d) zbytečná vymoženost dnešní doby

5) Myslíte si, že je v České republice dostatek babyboxů?

a) ano

b) ne

6) Jste pro zřizování babyboxů v Plzeňském kraji?

a) ano

b) ne

7) Uveďte, kolik by podle Vás mělo být v každém z krajů České republiky babyboxů? _____

8) Dostal/a jste někdy v rámci zaměstnání nabídku zúčastnit se akce, kde byste mohl/a získat bližší informace o babyboxech?

a) ano

b) ne

9) Vyhledával/a jste si někdy cíleně informace o babyboxech?

a) ano

b) ne

10) Pokud jste v „otázce č. 9“ uvedl/a ano, přimělo Vás k tomuto Vaše zaměstnání?

a) ano

b) ne

11) Uveďte pohlaví:

a) muž

b) žena

12) Do jaké věkové kategorie spadáte?

a) 22 – 30 let

b) 31 – 45 let

c) 46 – 65 let

d) 66 a více

13) Uveďte prosím Vaše zaměstnání: _____

14) Kolik let v oboru pracujete? _____

15) Uveďte prosím Vaše nejvyšší dosažené vzdělání: _____

Anketa

Dobrý den,

jmenuji se Jindřiška Čiháková a jsem studentkou 3. ročníku Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích – obor sociální práce.

Ve své bakalářské práci se zabývám možností využití baby boxu matkami v nouzi. Ráda bych znala názory na tuto problematiku, a proto se na Vás obracím se žádostí o pomoc při vyplnění této ankety.

Všechny Vámi poskytnuté informace jsou anonymní a budou použity jen pro účely mé závěrečné práce.

Děkuji za spolupráci.

S pozdravem Jindřiška Čiháková

1) Stručně popište, co si představíte pod pojmem babybox:

2) Domníváte se, že babyboxy jsou potřebné?

c) ano

d) ne

3) Může dle Vašeho názoru nastat v životě člověka taková situace, kdy by byl nucen využít možnosti babyboxu?

c) ano

d) ne

4) Pokud jste v „otázce č. 3“ uvedl/a ano, popište stručně tuto situaci:

5) Myslíte si, že zřízení babyboxů je:

e) nutnost

f) hloupost

g) možné řešení krizové situace

h) zbytečná vymoženost dnešní doby

6) Myslíte si, že je v České republice dostatek babyboxů?

c) ano

d) ne

- 7) Jste pro zřizování babyboxů v Plzeňském kraji?
- c) ano
 - d) ne
- 8) Vaše informace o babyboxech:
- c) jsou všeobecné
 - d) zajímám se podrobněji
- 9) Vyhledával/a jste si někdy cíleně informace o babyboxech?
- c) ano
 - d) ne
- 10) Pokud jste v „otázce č. 10“ uvedl/a ano, napište odkud: _____

- 11) Uveďte pohlaví:
- c) muž
 - d) žena
- 12) Do jaké věkové kategorie spadáte?
- e) 16 – 21 let
 - f) 22 – 30 let
 - g) 31 – 45 let
 - h) 46 – 65 let
 - i) 66 a více
- 13) Uveďte prosím Vaše zaměstnání: _____
- 14) Uveďte prosím Vaše nejvyšší dosažené vzdělání: _____

Obrázek č. 1: Ocelová konstrukce babyboxu

Obrázek č. 2: Prostor uvnitř babyboxu

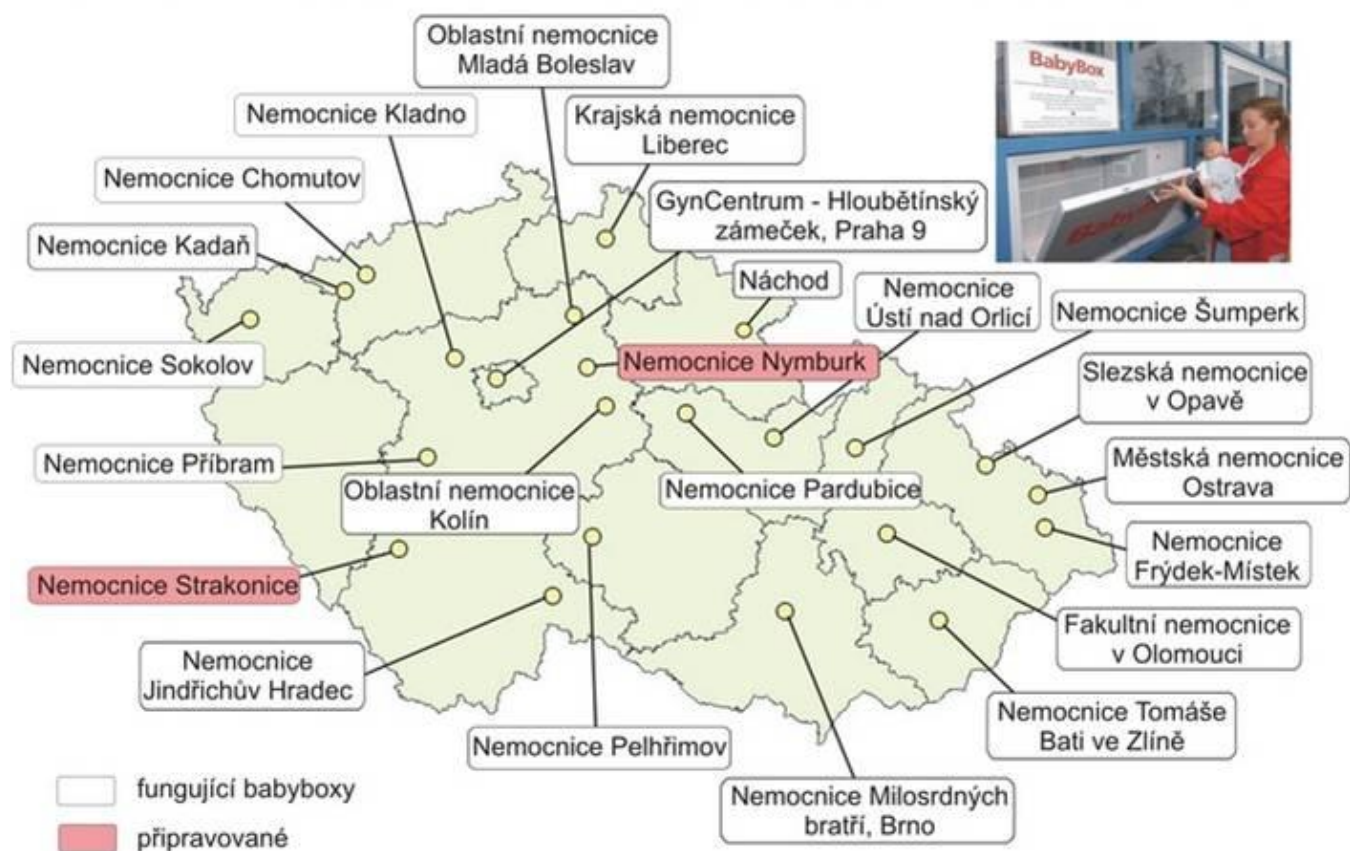

Obrázek č. 3: Venkovní dvířka schránky

Obrázek č. 4: Vnitřní dvířka schránky

Seznam fungujících a připravovaných babyboxů v České republice

Obrázek č. 5: Rozmístění babyboxů na území ČR

V popelnici umřu...

BABYBOX
pro odložené děti

GynCentrum, Hloubětínský zámek
Praha 9, Hloubětínská 3
Nemocnice Milosrdných bratří Brno
Fakultní nemocnice Olomouc
Nemocnice Kadaň

602 305 139
www.babybox.cz
www.gyncentrum.cz

PAŘANUJ! KAŽDÝ ŽIVOT JE KŘÍČÍM NEOPAKOVATELNÝM.

Gyn CENTRUM s.p.a.

ROCHE SOLODOCK AWD slovať RWE NI OOO AUTO AWK

Obrázek č. 6: Billboard na podporu babyboxů

Příběhy dětí z babyboxů⁷²

Již šestnáct novorozenců bylo odloženo do babyboxu (k 31. březnu 2009). Šestnáct dětí s velice podobným osudem. Jejich rodiče se o ně nedokázali postarat. Dnes jsou již opět šťastné ve vlastní nebo adoptivní rodině.

Soňa

Prvním odloženým dítětem do schránky byla holčička. Stalo se tomu po osmi měsících fungování baby boxu, 17. února 2006 v Hloubětínském zámečku v GynCentru v Praze. Matce se 18. ledna 2006 narodila dvojčata a o odložení do babyboxu přemýšlela zřejmě od porodu. Odhodlala se k zoufalému kroku a jedno z dvojčat (mladší Soničku) odložila. Počkala ještě u boxu do chvíle, než uviděla, že děťátko bylo vyzvednuto zdravotní sestrami a lékaři. Sonička byla čistá, ošetřená a byl u ní přiložený rodný list a dopis.

Lékař, který toho večera držel službu, otevřel obálku a četl: „*Drahý doktore, je mi u srdce těžko, ale vidím, že bych to neutáhla. Mít dvojčata a být zároveň matka samoživitelka není lehké... později Vám v obálce přijde její zdravotní průkaz. V porodnici při propuštění dostala preventivní injekci. Byla bych vám moc vděčná, kdybyste ji dal k adopci těm párům, které na miminko čekají víc jak deset let...*“⁷³

Kdyby vše probíhalo podle plánu, byla by Sonička umístěna na čas do Klokánku Fondu ohrožených dětí. Přesněji do doby než by se pro ni našli vhodní rodiče. Na tuto alternativu přistoupila i matka Soni a písemně požádala Všeobecnou fakultní nemocnici o vydání dítěte pracovníkům Klokánku. Přednosta kliniky dokument převzal, ale záhy sdělil, že takové papíry si může napsat kdokoli a z těchto není patrné, že by byly psány matkou. Druhý den pak

⁷² Tyhle děti babybox zachránil. <http://www.emimino.cz/pages/story/5940>. Aktualizováno: 17. 12. 2007. Staženo: 10. 1. 2009.

⁷³ Hess, Ludvík. *První děťátko v babyboxu se jmenuje Sonička*. <http://www.statim.cz/31-clanek.php>. Aktualizováno: 18. 2.2006. Staženo: 19. 12. 2008.

oznámil pediatričce Fondu ohrožených dětí, že zdravotní stav dítěte neumožňuje jeho propuštění z nemocnice.

Do celé kauzy se zapojily také hromadné sdělovací prostředky a spousta dalších lidí. Někteří nabízeli matce dvojčat finanční prostředky, ba dokonce „doživotní rentu“, když si dítě vezme zpět. Jiní ji chtěli podpořit materiálně. Na matku působilo mnoho vlivů. Především sdělovací prostředky, příbuzní, v neposlední řadě také bývalý partner, který se náhle prostřednictvím právního zástupce přihlásil k otcovství. Pod tímto tlakem se matka rozhodla vzít si dítě zpět. Dvojčata jsou tedy opět od 1. března 2006 společně v péči matky.⁷⁴

Jana⁷⁵

I druhé odložené dítě byla holčička. Měsíční dcerku odložila šestatřicetiletá žena z Liberce 25. února 2006. Žena odešla i se dvěma dětmi od manžela, protože si našla nového přítele. Byt, ve kterém doposud bydlela, přenechala manželovi a nová rodina si našla podnájem. Záhy zjistili, že nájem za byt je příliš vysoký. Brzy na to se také narodil syn Jakub a nově vzniklý vztah se začal rozpadat. Vyučená prodavačka zůstala na všechno sama. Žena navíc zjistila, že je opět těhotná.

Původně byla matka rozhodnuta dát dítě po narození k adopci. Když se jí narodila malá Janička, své stanovisko si rozmyslela a odvezla si jí z porodnice domů. Po třech týdnech, kdy onemocněl malý Kuba, si žena uvědomila, že je toho na ní moc. Kamarádka jí našla adresu baby boxu a ta do něj v sobotu v podvečer dívku vložila. Matka přidala děvčátku na její cestu do života také rodný list. Díky němu ji sociální pracovnice vypátraly a pomohly jí rodinu zachránit. Vypočítaly, na jaké sociální dávky má matka ze zákona nárok a poradily jí s bydlením.

Sociální pracovnice dodaly, jsou-li důvodem odložení dítěte finanční a bytové potíže, můžeme pomoci.

⁷⁴ Hess, Ludvík. *Sonička-šťastný konec! Sonička-Šťastný konec...?* <http://www.statim.cz/37-clanek.php>. Aktualizováno: 2. 3. 2006. Staženo: 19. 12. 2008.

⁷⁵ Čápová, Hana. *Tomu dítě vzala, tomu dítě dala.* <http://www.cs-magazin.com/2007-01/view.php?article=articles/cs070107.htm>. Aktualizováno: Leden 2007. Staženo: 19. 12. 2008.

Petr⁷⁶

Třetím dítětem z babyboxu byl chlapec. Která žena koncem února porodila malého Péťu, nikdo netuší. I přesto, že ho odložila, musela ho mít ráda. Do boxu vložila novorozence v neděli odpoledne 26. února 2006. Nejprve ho umyla a oblékla do nových dupaček.

První dva týdny života strávil chlapec v nemocnici, pak ještě několik dní v krčském kojeneckém ústavu. Odtud si ho odvezli noví šťastní rodiče.

Lída

Ačkoli jsou některé matky rozhodnuty dítě odložit do babyboxu, rozmyslí se a nakonec dítě předají osobně.

Příkladem může být matka, která v pátek 9. června 2006 přinesla kolem čtvrté hodiny odpoledne čerstvě narozenou holčičku do Nemocnice Milosrdných bratří v Brně. Maminka postávala chvíli před boxem, načež zdravou a pečlivě zaopatřenou holčičku donesla raději do nemocnice osobně. Ani tehdy se matky nikdo na nic neptal. Zřejmě nešťastná maminka působila klidně a z chování se dalo usuzovat na racionální zvážení řešení dané situace. Ona sama uvedla, že se o dítě nemůže starat.

Děvčátko dostalo pracovní jméno Liduška. Brněnským pracovníkům sociální péče stačilo deset dní k tomu, aby bylo děvče přímo z nemocnice umístěno do nové rodiny. 19. června už tedy noví šťastní rodiče mohli Lidce při odchodu z nemocnice vyprávět, co všechno ji doma čeká.⁷⁷

⁷⁶ Hess, Ludvík. *Druhé a třetí odložené dítětko*. In: Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. s. 80. ISBN:978-80-7229-233-2.

⁷⁷ *První dítě odložené v Brně dostalo jméno Ludmila*. <http://web.volny.cz/noviny/zdomova/clanek/~volny/IDC/50486/>. Aktualizováno: 13. 6. 2006. Staženo: 10. 1. 2009.

Adam⁷⁸

Dalším odloženým miminkem byl chlapec. V babyboxu v Praze ho objevili zdravotníci 22. prosince 2006. Někdo ho odložil v noci ve 22:28. Chlapec ležel v boxu jen pár desítek vteřin.

Okamžitě po vyjmutí chlapce ze schránky, zavolali pracovníci záchranku, která ho převezla do Všeobecné fakultní nemocnice. Chlapec byl zdravý, oblečený, zabalený do peřinky, vážil 2,8 kilogramu. Jinak u sebe neměl vůbec nic, podle čeho by mohl být identifikován. Ludvík Hess společně s jedním profesorem pojmenovali chlapce Adam Ježíšek.

Po čtrnácti dnech na světě se malý chlapec z babyboxu rozloučil s porodnicí U Apolináře. Byla mu nalezena nová rodina a naskytla se mu možnost nového života. Své biologické rodiče chlapec již nejspíše nikdy neuvidí, ani oni nebudou mít žádnou stopu, pomocí které by chlapce mohly vypátrat. O Adamově nové rodině není také nic známo, jediné co se ví je to, že chlapec dostal nové jméno, Antonín.

Mário

Všechny zřejmě překvapilo, když po zaznění signalizace a otevření dvířek brněnského boxu 3. dubna 2007 vykoukl osmiměsíční chlapec. Mária odložila jeho babička. V přiloženém dopise svůj čin vysvětlila. Chlapcovi rodiče jí ho dali na hlídání, ale po třech dnech volali, že si chlapce již nevyzvednou. Společně s chlapcem uložila i rodný list.

Ještě tentýž den putoval chlapec do brněnského dětského domova. V současnosti je opětovně v péči rodiny.⁷⁹

⁷⁸ Hess, Ludvík. *Páté zachráněné děťátko je kluk*. In: Co jste se v novinách nedočteli o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. s. 98. ISBN:978-80-7229-233-2.

⁷⁹ *Říkejte mi Mário!* <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi-zlocin/63916/rikejte-mi-mario.html>. Aktualizováno: 4. 4. 2007. Staženo: 19. 12.2008.

Staník

V době, kdy fungovaly čtyři babyboxy byl zachráněn další chlapec. Jeho „pracovní jméno“ bylo Staník. Vzhledem k tomu, že byl pojmenován až po vyjmutí z boxu, je jasné, že jeho totožnost nebyla známa. V Olomoucké Fakultní nemocnici ho našli 9. června 2007. Vážil 3280 gramů, byl dobře ošetřený, a to přesto, že byl stár pouze dvě až tři hodiny.⁸⁰

I pro tohoto chlapečka se podařilo nalézt náhradní rodiče.

David

Jméno David dostal chlapec vyjmutý z hloubětínského babyboxu 1. července 2007 po třiceti vteřinách od rozezvučení akustického zařízení. Tříkilový kluk byl zcela zdravý a dobře, i když laicky ošetřen. Matka komunikovala po odložení ještě se zakladatelem schránek mailem a zajímala se především o zdravotní stav chlapce.

V den vložení Davídka do boxu držel službu doktor Novák, a to i přes to, že klinika byla rekonstruována a dočasně mimo provoz. Před zazněním signalizace viděl na kole příjezdějícího muže a ještě před vyjmutím hoča viděl muže i s kolem odjíždět od brány nemocnice.⁸¹

Zoja

Třítýdenní děvče vyjmuli z boxu v GynCentru 9. října 2007. Jméno Zoja dostala podle lékařky, která měla právě službu. Dívka u sebe neměla rodný list ani jiný doklad podle kterého by mohla být identifikována ona nebo její rodina. I deváté děťátko bylo zcela zdravo a dobře zaopatřeno.

⁸⁰ Hess, Ludvík. *První děťátko v Olomouci*. In: Co jste se v novinách nedočteli o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. s. 102. ISBN:978-80-7229-233-2.

⁸¹ Hess, Ludvík. *Tatínek přivezl chlapečka na bicyklu*. In: Co jste se v novinách nedočteli o babyboxech. Praha: Petrklíč. 2009. 1. vydání. s. 103. ISBN:978-80-7229-233-2.

Vedle boxu ležela pouze taška s jednorázovými plenkami a dvouslovný vzkaz svědčící o naprosté zoufalosti matky.⁸²

Markétka (Lenka)

Holčička narozená zřejmě v terénu neměla sice jasnou identitu, zato dostala po nalezení hned dvě jména. Markétka od zakladatele schránek Ludvíka Hesse a Lenka od sestřiček v hloubětínském Gyncentru. Do dalšího života si nejspíše neodnese ani jedno z těchto jmen.

V půl deváté večer 15. prosince 2007, jen několik hodin po nalezení podchlazeného chlapečka bezdomovcem na Spořilově, byla Markétka (nebo snad Lenka) nalezena v babyboxu.⁸³

Petra

Signalizace po použití se rozezněla 12. února 2008 ve 23:10 hodin v Hloubětíně. Celkem jedenácté a zároveň osmé (v pražské schránce) odložené miminko v českých babyboxech byla holčička. Ta u sebe po odložení neměla nic k případné identifikaci, a proto dostala dočasně jméno po primáři Gyncentra Petra.

Může tedy být téměř okamžitě, jako u předešlých případů předána do nové rodiny.⁸⁴

Tereзка

Děvčátko vážící dvě hodiny po porodu 2500 gramů dostalo v Olomoucké nemocnici „pracovní“ jméno Tereзка. Necelou minutu strávila v kovové schránce poté, co byla v pondělí 17. března 2008 odložena. Podle oblečení by se dalo usuzovat na velice nuzné poměry, ze kterých dívka pocházela.

⁸² *V pražském babyboxu našli zdravotníci třítydenní holčičku.*

<http://web.volny.cz/noviny/zdomova/clanek/~volny/IDC/75941/v-prazskem-babyboxu-nasli-zdravotnici-tritydenni-holcicku.html>. Aktualizováno: 9. 10. 2007. Staženo: 19. 12. 2008.

⁸³ Hess, Ludvík. *V babyboxu dnes desáté dítě!* <http://www.statim.cz/74-clanek.php>. Aktualizováno: 15. 12. 2007. Staženo: 19. 12. 2008.

⁸⁴ Hess, Ludvík. *Jedenácté děťátko v babyboxu!* <http://www.statim.cz/82-clanek.php>. Aktualizováno: 13. 2. 2008. Staženo: 19. 12. 2008.

Po odebrání z boxu byla okamžitě kvůli nižší váze uložena do inkubátoru. Zde byla dva dny, poté již mohla ležet na běžné postýlce. V pátek putovala do kojeneckého ústavu, kde již čekala na jednoho ze 160 žadatelů o osvojení, který si ji odnese domů.⁸⁵

Lucinka

Třinácté zachráněné miminko nebylo přímo odloženo do boxu. Pan Hess přemluvil ženu, která ho kontaktovala, aby raději než porodu doma, využila mladoboleslavské nemocnice. Zde budoucí matce, zjevně pocházející z ciziny, domluvil vyšetření i porod.

Občanské sdružení Babybox pro odložené děti – Statim sice muselo uhradit částku 15 000 Kč za porod nepojištěné cizinky v nemocnici, ale zdravá holčička vážící 2600 gramů a měřící 48 cm má určitě větší hodnotu.⁸⁶

Klárka

Asi měsíční, úplně zdravou, oblečenou, nakrmenou a čistou holčičku našli 20. srpna 2008 přibližně v 15 hodin v nejčastěji využívané boxu v Hloubětíně (ten byl využit již podeváté). Jméno Klárka dostala holčička až v nemocnici, protože její pravá identita nebyla známa a zřejmě nebude ani nikdy odhalena, protože u sebe neměla žádný doklad.⁸⁷

Zuzanka (Zora)

Patnácté miminko bylo nalezeno v patnáctém zprovozněném babyboxu v Ostravě. Blondřatá Zuzanka byla do schránky umístěna 26. ledna 2009

⁸⁵ Terežka z babyboxu se brzy přestěhuje. <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi-zlocin/86726/terezka-z-babyboxu-se-brzy-prestehuje.html>. Aktualizováno: 19. 3. 2008. Staženo: 19. 12. 2008.

⁸⁶ Hess, Ludvík. *Jak jsem připravil mladoboleslavský babybox o první děťátko...* <http://www.statim.cz/99-clanek.php>. Aktualizováno: 17. 7. 2008. Staženo: 19. 12. 2008.

⁸⁷ Bílá, Klára. *Pražský babybox zachránil měsíční holčičku.* http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/prazsky-babybox-zachranil-mesicni-holcicku_76583.html. Aktualizováno: 20. 8. 2008. Staženo: 19. 12. 2008.

v 16 hodin. Stejně jako ostatní děti byla zdravá. Zároveň byla pečlivě a čistě oblečená.

Ze stáří dítěte lze usuzovat, že důvodem pro odložení nebyla poporodní psychóza matky. Zřejmě sociální problémy přiměly matku tříměsíčního děvčátka k využití možnosti anonymně dítě odložit.⁸⁸

???

Jméno chlapce, který byl, jako šestnáctý, odložen do schránky zachraňující životy není veřejnosti známo. V Sokolovské nemocnici byl odložen 23. března 2009 před šestnáctou hodinou. V boxu strávil 47 sekund, načež byl vyjmut. Lékař odhadl věk chlapce na čtyři měsíce. Dnes již víme, že odhad lékaře byl přesný.

Pro chlapce si přibližně po hodině přišli prarodiče s otcem dítěte. Celý případ může na někoho působit zmatečně. Důležité však je, že dítěti mohla být díky dostatečné morálnosti matky poskytnuta okamžitá odborná péče.⁸⁹

⁸⁸ Čempěl, Pavel. Žáková, Ivana. *V ostravském babyboxu našli děvčátko*. <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-domaci/108693/v-ostravskem-babyboxu-nasli-devcatko.html>. Aktualizováno: 27. 1. 2009. Staženo: 14. 2. 2009.

⁸⁹ *Dítě odložené do babyboxu vzápětí vyzvedli prarodiče*. <http://www.ct24.cz/domaci/49548-dite-odlozene-do-babyboxu-vzapeti-vyzvedli-prarodice/>. Aktualizováno: 25. 3. 2009. Staženo: 28. 3. 2009.